

Ștefan cel Mare stejarul Moldovei

pictură
de
ROMEO
CALANCEA

românia

Tara mea e ca floarea de lotus
Plină de lumină și de har.
Neamul de bătrîni adastă
La amiezi
Pe aripa străvezie a unui timp nesfîrșit,
Adunat în civilizații fără moarte.
..Se aude zvon de ape limpezi
Ce curg în ochii unui cer răsfrînt.
Copiii ne privesc din viitor.
Pe dealurile noastre se aprind focurile
De speranță
Ce se-adîncesc în temelii.
Am fost, sîntem, vom fi tot noi,
În cuvîntul ziditor de istorie,
În numele patriei.

AUREL-DRAGOȘ MUNTEANU ■

tu mă hrănești

Pline rotundă și caldă
din cuptor abia scoasă:
pîntecul tău îmi arde palma.
Mi-aduc aminte
la fel ne încălzea pe vremea războiului
piinea
după cozi lungi înfrigurate în zori cu chiciură.
Acum aici e pace.
Lupta continuă în noi
pentru definitivă eliberare a ultimei colonii —
sufletul omenesc.
Cu iubirea ta, mă-ncălzești și mă hrănești
pline cu-aromă fierbinte.

JÓZSEF BALOGH ■

În românește de ANDREI BODOR ■

se simte primăvara

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

ceea ce vă dăruiesc e bucuria pură

Așadar, acum o sută de ani s-a născut în Hobîța Gorjului un băiat care s-a numit Constantin Brâncuși. Atunci, ca și acum, veacul înclina spre sfîrșiturile lui, lumea se schimba pe nesimțite și timpul își căuta oamenii care să-i ducă mai departe mesajele. Așa s-a întîmplat ca el să fie unul din cei aleși să rostească adevărurile viitorului; după cum alții prin puterea cuvintelor, el prin puritatea și revelația formelor sculptate. S-a pus mereu întrebarea, și nu fără temei, de unde vine acest mag, care depășind viziunea rodiniană a mutat arta sculpturii dintr-o planetă bătrînă, unde omul nu era decît povestea unui gest, într-o galaxie necunoscută, unde el devine imaginea a ceea ce este prin sine însuși. Și el a răspuns: «Nu căutați formele obscure sau mistere. Ceea ce vă dăruiesc e bucurie pură.»

Și totuși.

Poate că plecînd din satul numit Hobîța, el nu l-a părăsit cu adevărat niciodată, pentru că spre oricare colț al pămîntului te poartă pașii, duci cu tine cerul nașterii tale, orizonturile pe care le-ai descoperit prin fereastră, tăcerele casei, plîsul grinzii roase de cari, cîntecul cocoșului în asfințit, drumurile cu pașii uitați și multe alte senzații care sînt numai ale unui loc anume. Tot așa și el a luat cu sine satul cu casele lui de lemn, cuvintele care adunate împreună nu erau decît înțelepciuni, legende și mituri bătrîne, apoi toate încrustăturile de pe porți sau alesăturile din covoare, semne vorbitoare create de neamuri trăitoare pe aceste locuri și stinse de mult. Astfel el avea cu sine sufletul, memoria și timpul poporului său.

În țintirile ascunse ale cătunelor de munte mai putem întîlni și azi trunchiuri de brad aproape lipite, ca într-o tainică îmbrățișare, cu ramurile înlănțuite, așezate pe mormintele tinerilor, datină care urcă în marea vechime a timpurilor. În acest obicei, cred exegeții, ar trebui căutate sursele formelor în pictură, numite de Brâncuși Sărutul, și pe care timp de treizeci de ani le-a cioplit ca să celebreze sfînta iubire a bărbatului pentru femeie. Acum brațele nu mai fug din piatră ci ar vrea să intre parcă în materie, trupurile tind să fie unul, și sînt, o monadă, o contopire, în care frumusețea descrisă a corpurilor s-a pierdut și a rămas numai ideea eternă a supraviețuirii prin dragoste.

Pasărea măiastră (1912) deschide un alt ciclu al operei brâncușiene unde legende și mituri românești fertilizează un motiv plastic. Cerurile lui Brâncuși sînt pline de păsări de bronz și marmură, care nu au un nume anume, pentru că ele vin din pădurile poveștilor, unde erau cînd glas, cînd înfățișare, sau din noaptea îndepărtată a miturilor, risipind frica, vraja și amenințarea, păsări ale bunului timp, nu altele și cu nimic străine de cele pe care bărbatul le-a încrustat în lemnul casei sale să alunge primejdii presupuse, iar femeia le-a ales și le-a rînduit în șiruri pe țesături, ornamente pentru priviri de dumni-că. Tot ea, măiastra, sta pînă mai ieri pe stîlpii funerari. Stîlpii s-au transformat într-o coloană fără sfîrșit, iar ea, ca și altele, paznică la vămile văzduhului, și-a luat zborul. Avîndu-le deci în suflet, nu putea să nu le lase să fie ale cerului, dîndu-le acea înfățișare mai aproape de esența lor obscură, imaginîndu-le, acum, fără aripi și fără penaj, elipse de bronz sau marmură, slefuite ca să

absoarbă în ele toate luminile universului. Și astfel cerul nu mai este atît de singur de cînd păsările lui trec pe traiectorii închipuite.

Dacă păsările sînt pentru văzduhuri, porțile sînt pentru oameni, «deschideri de dragoste și dor». Și iar ajungem la vechi semnificații cărora el le-a dat noi înțelesuri și o nouă formă. El știe că o poartă e totdeauna începutul și sfîrșitul unui drum, că pe ea intră tinerii miri și pleacă bătrîinii pe năsălii, că o poartă poate fi istoria unei vieți, de aceea stîlpii Porții sărutului sînt oameni îmbrățișați care-și trăiesc povestea lor de piatră. Prezenți aici, ei sînt așteptați dîncolo la Masa tăcerii, rotundă și joasă ca și cele țărănești, numai de astă dată monumentală, altar al meditației și reculegerii.

Arta brâncușiană nu poate fi, desigur, restrînsă la influențele exercitate asupra ei de mitologia și folclorul autohton. «Dar diviziunea sculpturală a lui Brâncuși — remarcă Petru Comarnescu — întruchipează cu întîrziere și într-o sinteză magistrală străvechi ecouri ale folclorului și înseși procedeele predominante ale artei populare românești. Prin truda sa, sculptura patriei sale și a omenirii a căpătat un nou stil...»

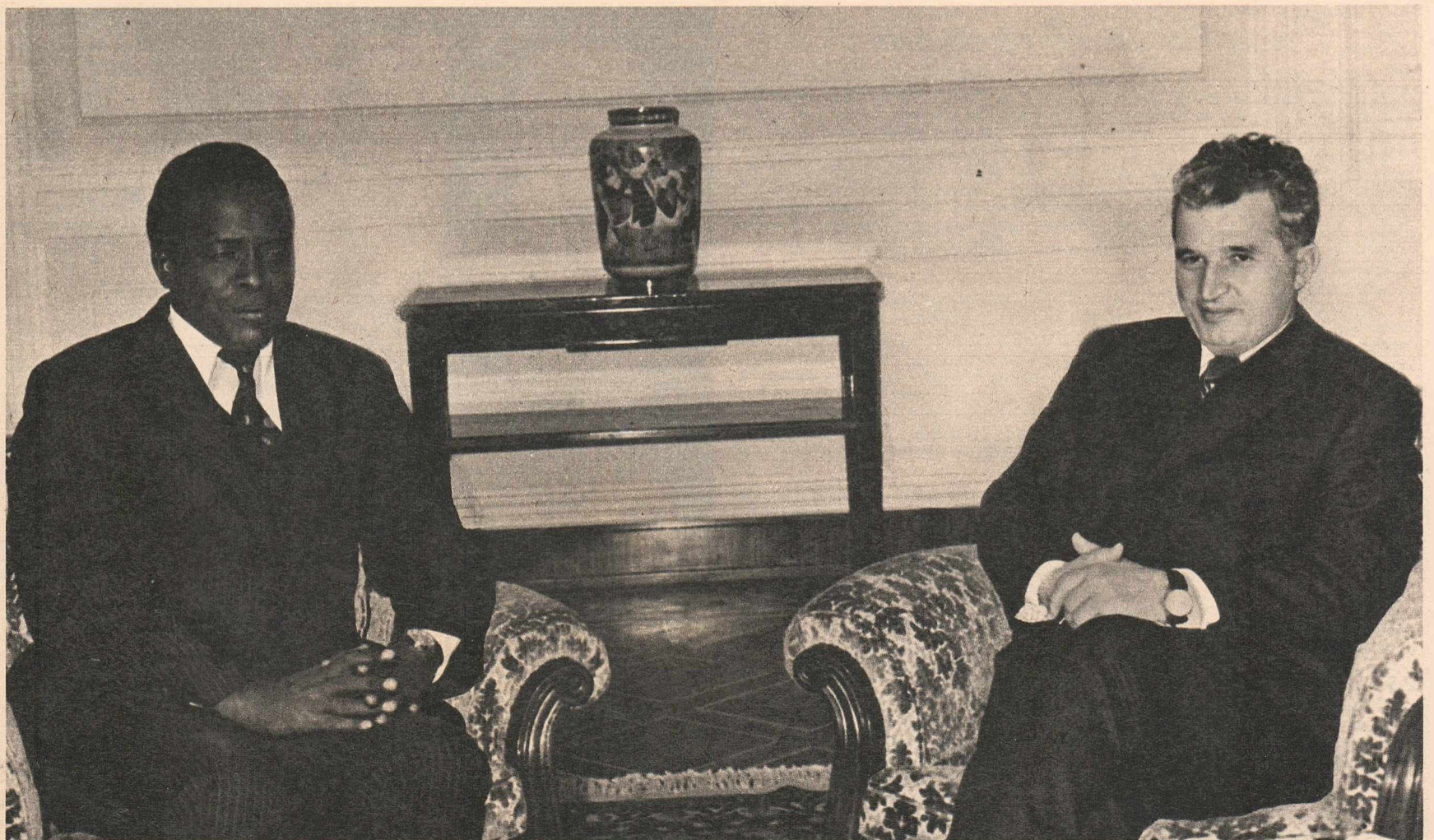
CORNEL BOZBICI ■

Pentru relații tot mai strânse de soli

▲ Aspect de la primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a tovarășilor Tomio Nishizawa și Hiroshi Tachiki.

La intreprinderea dintre președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și Bwakira Melchior, ministrul afacerilor externe și cooperării al Republicii Burundi.

ritate și cooperare cu statele lumii

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, îl felicită călduros pe tovarășul Janos Fazekas, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerțului interior, cu prilejul împlinirii vârstei de 50 de ani.

De la o săptămână la alta consemnăm în cronică politică a Flacării aspecte din activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, aspecte de la întâlnirile cu șefii diferitelor state și guverne, cu reprezentanți ai forțelor progresiste și democratice, ai opiniei publice internaționale. Aceste contacte la nivel înalt conduc tot mai mult la strângerea relațiilor de prietenie, de solidaritate și cooperare dintre România și țările lumii, la amplificarea raporturilor prietenești, la conlucrarea dintre aceste state. Totodată, activitatea de politică externă a președintelui țării exprimă consecvența cu care România socialistă acționează pentru afirmarea dreptului popoarelor la libertate și independență națională, pentru promovarea unor relații noi, bazate pe încredere și respect, de adevărată legalitate și colaborare între națiuni.

Luni, 16 februarie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a primit pe tovarășii Tomio Nishizawa, membru al Prezidiului Permanent al Comitetului Central al Partidului Comunist din Japonia, și Hiroshi Tachiki, membru al C.C. al P.C. din Japonia, care fac o vizită de prietenie în țara noastră, la invitația C.C. al P.C.R.

Oaspeții au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu un salut călduros din partea tovarășului Kenji Miyamoto, președintele Prezidiului Comitetului Central al Partidului Comunist din Japonia, a celorlalți tovarăși din conducerea partidului.

Mulțumind, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rugat pe oaspeți să transmită tovarășului Kenji Miyamoto, conducătorii P.C. din Japonia, tuturor comuniștilor japonezi salutări tovarășești și urări de succes deplin în activitatea consacrată prosperității și fericirii poporului japonez.

În cursul întrevederii s-au relevat cu satisfacție raporturile bune de prietenie și solidaritate dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Japonia și a fost exprimată dorința comună de a extinde și adânci aceste relații internaționale, bazate pe stimă, înțelegere și respect reciproc. Tot cu acest prilej, s-a apreciat că amplificarea și aprofundarea solidarității și conlucrării

frățești dintre P.C.R. și P.C. din Japonia sînt în interesul ambelor partide, slujesc întăririi prieteniei și colaborării multilaterale dintre cele două țări și popoare.

Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Japonia și-au reafirmat hotărîrea de a milita activ și în viitor pentru întărirea unității și solidarității partidelor comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor democratice, progresiste, antiimperialiste, pentru triumful cauzei păcii, democrației și socialismului.

Miercuri, 18 februarie, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe ministrul afacerilor externe și cooperării al Republicii Burundi, Bwakira Melchior, care face o vizită oficială în țara noastră.

Oaspetele a înmînat tovarășului Nicolae Ceaușescu un mesaj de prietenie și i-a transmis un salut călduros din partea secretarului general al Partidului Uniunea pentru Progres Național, președinte al Republicii Burundi și șef al guvernului, general-locotenent Michel Micombero.

Mulțumind, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rugat pe oaspetele să adreseze, din partea sa, președintelui Michel Micombero un cordial salut prietenesc, iar poporului burundez urări de noi succese în activitatea consacrată prosperității economice și sociale a patriei, edificării unei vieți libere și independente.

Șeful statului român și ministrul burundez au avut apoi o convorbire în cursul căreia au fost evocate cu satisfacție bunele relații statornicite între țările și popoarele noastre. Schimbul de opinii a evidențiat, totodată, dorința reciprocă de a accelera dezvoltarea acestor raporturi, pe plan economic, politico-diplomatic, tehnico-științific, cultural. În acest sens, s-au subliniat rezultatele pozitive ale actualei sesiuni de la București a Comisiei mixte de cooperare economică și tehnică, ce contribuie, prin înțelegerile convenite, prin acțiunile preconizate, la amplificarea conlucrării prietenești româno-burundez, în folosul ambelor popoare și țări, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

S-au abordat, în același timp, probleme ale vieții internaționale, relevîndu-se în context necesitatea lichidării subdezvoltării, a instaurării unei noi ordini econo-

mice și politice internaționale, stabilirii unor relații între state întemeiate pe egalitate și echitate, care să asigure afirmarea liberă a aspirațiilor de progres economic și social ale fiecărei națiuni. În această ordine de idei a fost subliniată însemnătatea deosebită a întăririi colaborării dintre țările în curs de dezvoltare, care au interese comune în lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a se dezvolta de sine stătător, nestingherit, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, o lume a păcii, înțelegerii și cooperării între națiuni.

Luni, 16 februarie, la Comitetul Central al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a înmînat Ordinul «23 August» clasa I tovarășului Janos Fazekas, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerțului interior, cu prilejul împlinirii vârstei de 50 de ani.

În cuvîntul său, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus printre altele: «În toți acești ani, în condițiile luptei pe care partidul nostru a desfășurat-o în diferite etape ale transformării revoluționare a societății, ale făuririi socialismului în țara noastră, tovarășul Fazekas și-a adus, împreună cu militanții tineretului, apoi ai partidului, contribuția sa activă la succesele dobîndite în acești ani. De mult timp, ca membru al Comitetului Central, apoi al conducerii partidului, în diferite munci de partid și de stat, el și-a adus contribuția activă la înfăptuirea politicii interne a partidului, a politicii naționale marxist-leniniste a partidului nostru, a politicii internaționale care a făcut ca România să joace un rol activ atît în lupta pentru întărirea unității și solidarității țărilor socialiste, a țărilor în curs de dezvoltare și tuturor forțelor antiimperialiste, cît și în lupta pentru o politică de pace și cooperare internațională cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială».

Luînd cuvîntul, tovarășul Janos Fazekas a mulțumit pentru căldura cu care a fost sărbătorit.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Priviți mai atent cuvintele limbii române, veți vedea că în fiecare din ele, ca soarele într-un cer, ca seva în frunză, stă un om și veghează un om. Limba noastră e o limbă a vieții, viața este mama și tatăl limbii române, așadar să-mi încordez cu grijă arcul din care va țîșni săgeata tulburătoare a acestui poem!... Priviți mai atent, nu vă lăsați înșelați, inima care bate în fiecare cuvînt al nostru nu e o inimă obișnuită, rece, de cuvînt, ci e o inimă puternică, vie, de om. Pentru fiecare cuvînt a căzut pe cîmpurile de luptă un om — un fiu sau un părinte a rămas acolo, s-a amestecat cu ierburile și zăpezile, i-au fost pruncii singuri — niște mărgele la gîtul vîntului...

Limba română nu poate fi lovită, ucisă, pingărită, înstrăinată. Ea este o lacrimă. Ea s-a născut greu ca orice sămință care are deasupra o piatră. Ea a fost o perlă în harababura fanariotă. În ea au intrat unii cu galopul lor barbar și au zis «gata, am doborît-o, e o zdreanță», dar ea a rămas întreagă. Mai curată. S-a adunat ca argintul viu. Ea nici nu e o limbă pur și simplu, ea e o cortină, un fel de coajă de ou în care se adăpostesc și veghează oamenii.

Priviți mai atent, voi care călcați sfoși prin sălile de marmură ale propozițiilor limbii române, priviți mai atent, nu vă lăsați înșelați — aura de măreție voievodală, sîngele albastru limba aceasta și le-a dobîndit mai ales pe ogor, de la oamenii simpli — plugari, haiduci, oieri care ascultau cum inverzește iarba. Aceia au scris, multe veacuri, poemele și romanele și imnurile noastre naționale în păduri, cu rouă, pe frunze. Aceia schimbau plugul cu lancea și mureau pe la Rovine ca să nu pătrundă ceața pe ușa cuvîntului «dor».

Limba română nu poate fi lovită, regizată, închisă, mințită. Ea nu poate fi făcută colet și transportată cine știe unde. Ea nu poate să primească în gură un pumn de zgură și să se facă, zîmbind, că nu vede. Cuvintele sale iubesc soarele, ninsorile, Dunărea, Marea Neagră, Carpații — și-atît. Cuvintele sale nu se tem de furtună și de moarte, Cuvintele sale au sufletul curat.

Priviți mai atent cuvintele limbii române, veți vedea că în fiecare din ele stă un om și veghează un om. Ca soarele într-un cer. Ca seva în frunză. Priviți mai atent, nu vă lăsați înșelați — fiecare cuvînt al acestei limbi e de fapt un bolovan al lui Sisif pe care îl poartă cu încredințare și cu dragoste unul sau o sută dintre noi. Fiecare cuvînt l-am plătit cu viața. Acesta e adevărul limbii române. Acesta e triumful limbii române. Eternitatea sa. Într-o seară de iunie oprîți-vă și cu evlavie ascultați — veți auzi sunînd prin limba română ca un riu de aur pașii lui Eminescu, la Iași, pe sub tei, spre bojdeucă, sublim triumf, glorie și nemurire ale acestei limbi, ale acestor cuvinte în care bate o inimă vie, puternică, de om, de om care a căzut undeva pe cîmpurile de luptă, a rămas acolo, s-a amestecat cu grîul și cu ploile.

GABRIEL CHIFU ■

grafica lui petre botezatu

În holul Teatrului de Comedie s-a deschis recent o expoziție de grafică a tinărului artist plastic Petre Botezatu. Semnalăm stăruința pe care acest teatru bun o vădește în patronarea unor manifestări plastice de aleasă calitate și, cu selecția de acum a lui Petre Botezatu, recomandăm o grafică fină și tihnită, opera unui talent sigur și discret, inteligent și nezgotos, plin de prietenoasă înțelegere față de bucuriile și melancoliile existenței, însușiri puțin comune și care se cer urmărite cu toată simpatia. În numărul viitor al revistei vom oferi cititorilor, la rubrica «Civilizația ochiului», o cronică ilustrată a însușirilor artei lui Petre Botezatu.

Sub auspiciile asociației «România», în după-amiaza zilei de 13 februarie a avut loc un rodnic Simpozion Brâncuși, în prezența și cu participarea unor alese personalități ale culturii noastre. Privilegiul manifestărilor închinată unui om ce clădește o mare operă și mari idei constă în aceea că îndeamnă pe cine se apropie de ele, cu înțelepciune și devotament, să afle el însuși gânduri drepte și frumoase și să voiască la rîndu-i să le dăruie. La invitația profesorului Virgil Cîndea a avut amabilitatea să reînvie momentele tinereții sale pariziene, ale întîlnirii cu marele meșter și să deschidă astfel Simpozionul Cella Delavrancea. Publicul a apreciat cu multă sensibilitate evocarea Cellei Delavrancea, fiindcă publicul va vrea întotdeauna să asculte vorbindu-i-se de Brâncuși ca de un om viu. Cuvintele domniei-sale au arătat un Brâncuși demn și foarte rezervat în conversațiile la care-i obligau cunoștințele întîmplătoare, dar prietenoș și deschis la suflet cînd găsea la oamenii abia cunoscuți înțelegere reală pentru sculptura sa.

Pornind de la o cugetare a artistului («Lu-crînd asupra pietrei, descoperi spiritul materiei, măsura propriei ei ființe. Mîna gîndește turnînd gîndul materiei»), Edgar Papu a dezvoltat un veritabil studiu al caracterelor stilului brâncușian. «Artistul, a spus profesorul Edgar Papu, ajută tendința spre stil a naturii. El realizează conștient ceea ce natura poate n-ar ajunge să desăvîrșească în mii de ani. La Brâncuși, gîndul viu al pietrei caută ieșirea din amorfism printr-o continuă, veșnică stilizare.» O încercare asupra întinsei și, practic, puțin cunoscutei culturi științifice a maestrului a prezentat esteti-

cianul Titus Mocanu. Expunerea sa a dat substanțiale dovezi în sensul ideii că Brâncuși poseda subtile și adînci, totodată, cunoștințe matematice din care unele țînd de cele mai noi avansuri ale algebrei. Cu fructuoasă experiență a cunoașterii directe a întregii creații a sculptorului și, în mod special, a celei aflate în colecții și muzee americane, profesorul Dan Grigorescu a oferit asistenței unele bogate sugestii asupra substanței universale a operei lui Brâncuși. Cu versuri dedicate meșterului de mari poezi de pretutindeni — într-un distins recital de poezie susținut de Irina Petrescu și Dinu Ianculescu — în emoția prilejuită de vocea Milîței Pătrașcu, înregistrată cu puține zile înainte de-a se stinge, cu mesajul trimis Simpozionului de V.G. Paleolog, cu prezentarea numărului omagial al revistei «Tribuna României» dedicat în întregime memoriei lui Constantin Brâncuși, în fine, cu filmul de montaj realizat de criticul de artă Octavian Barbosa, manifestarea s-a împlinit, fiind — în aprecierea plină de delicatețe a poetului Petre Ghelmez — «cîteva ceasuri de lumină românească, în felul în care această lumină a primit formă din mîinile sculptorului Brâncuși».

Este drept să dăm în încheiere cîteva cuvinte filmului lui Octavian Barbosa pentru că el ilustrează cazul fericit al lucrului stăpînit de adevăr și de un foarte cald respect pentru opera cercetată. Un film, prin urmare, care așază în prim pian personalitatea lui Brâncuși, așa cum se dezvăluie aceasta în operă, un comentariu sobru, clar, fidel sensului gîndirii brâncușiene.

TUDOR OCTAVIAN ■

mic articol „de excepție“

Publicistica noastră literară vehiculează în ultima vreme cu predilecție formula: «de excepție». Un roman, recent apărut, e «o carte de excepție»; reflecțiile cuiva pe marginea apusului soarelui compun «o lucrare eseistică de excepție»; nu știu care tânăra poetă și-a făcut intrarea în lirica noastră «printr-un debut de excepție» ș.a.m.d.

Toate ar fi bune, dar dracu îmi suflă să deschid **Dicționarul explicativ al limbii române**, scos la sfârșitul anului trecut de Editura Academiei R.S.R. Nici urmă de această expresie, singurele pe care le găsim înregistrate fiind: «fără excepție» și «cu excepția». Mai jos, la «excepțional» se spune că (adverbal) cu determinări introduse prin prepoziția «de» formează superlativul «Foarte, extraordinar».

Înțeleg că oamenii vor să fugă de clișee și succesc un pic limba ca să sune mai frumos. N-o să le fac eu mizerii pentru aceasta. Sensul e deci un lucru ieșit cu totul din comun, în afara regulii generale.

Iarși dracu mă pune atunci să ridic următoarele nedumeriri:

1. Complimentul ăsta adus unei cărți se întoarce în injurie împotriva întregii noastre literaturi. Neapărat trebuie să deducem din el că restul scrierilor publicate e atât de plat încât una foarte bună contrazice flagrant regula generală, e o «excepție».

2. Formula a ajuns să fie folosită cu o frecvență care-i dezmente automat sensul. Bine, să admitem că a răsărit o operă «de excepție». Dar cum în fiecare lună înlînim aplicat de câteva ori acest calificativ la cărți diferite, unde e raritatea? Excepția devine comună și nu ne rămâne decât să constatăm că, așa cum spune proverbul, ea «confirmă regula», să ridicăm, prin urmare, din umeri și să ne vedem de drum.

Observatorul limbajului criticii scoate însă de aici o constatare interesantă: s-au tocit superlativul de atâtea întrebunțare! Toate cărțile sînt minunate, admirabile, fără cusur, perfecte. Dar asemenea măguliri s-au demonetizat prin răspîndire și nu mai gîdilă plăcut urechea autorilor. A le spune pur și simplu că au scos o carte bună e nimica toată. Ei vor să fie declarați incomparabili, fără pereche. Nu se supără numai că i-ai laudat prea puțin. Te-ai ars în ochii lor imediat ce le-ai găsit merite și altora.

Așa s-a născut expresia: «de excepție», printr-un reflex socio-literar adulator paroxistic, dacă e să vorbim radical sau ca efect al prea stăruitoare «perieri» în critica publicistică, dacă spunem lucrurilor pe nume.

Mai poate fi notat însă ceva. Cei care folosesc expresia cu pricina trădează inconștient o convingere ascunsă că împart adesea elogiul nemăsurate, fără îndreptățire. «De excepție» vrea să spună: «altfel ca în chip obișnuit». Sau mai ocultat zis: acuma e vorba de o carte realmente bună, nu cum am spus-o cu ușurință și necrezînd efectiv în atâtea rînduri.

«De excepție» vine să înlocuiască formula «cu adevărat», ivită și ea într-un trecut fără glorie al publicisticii noastre. Și atunci psihanalistul putea detecta ușor în limbajul jurnalistic simptomele unor sistematice și severe refuzări intelectuale. Se scria: «cu adevărat înțelept» sau «cu adevărat sincer», gîndul ascuns fiind: de fapt cele mai multe calificări identice au fost mincinoase, lucru pe care îl știe bine toată lumea.

Hai-deți, stimați confracți, să mai punem friu superlativelor în critica literară. Altfel, ajungem să le epuizăm pe toate. Și, după «de excepție», ce-o să mai găsim, cînd va apărea o carte «intr-adevăr» foarte bună?

O.V.S. CROMĂLNICEANU

între epigramă și poezie

Epigramiștii grupați în jurul cenaclului **Cincinat Pavelescu** au serbat deunăzi șapte ani de existență. Cu acel prilej, președintele cenaclului, Mircea Trifu, cunoscut cititorilor noștri prin reușitele emisiuni de dueluri epigramatice de la radio și televiziune, pe lângă rodnicul bilanț de activitate al cenaclului, prezentat cu obiectivitate, a ridicat și o serie de probleme. Astfel, a constatat contradicția dintre proliferarea mereu mai mare a epigramei în scrisul nostru, și prejudecata care mai stăruie asupra acestei specii a genului, numit «didactic». Am relevat și noi cîndva că fabula și epigrama sînt astăzi cenușesele literaturii noastre. Editurile se feresc să publice asemenea culegeri, nu fiindcă nu s-ar desface — publicul e ahtiat după ele — dar pentru că redacțiile sînt dificile și preferă în bună măsură literatura «serioasă».

S-a mai pus, în acea seară festivă, întrebarea dacă epigrama este poezie și s-a remarcat cu justețe, că în timp ce lirica se prozaizează mereu, lepădîndu-se nu numai de rimă, dar și de ritmul care-i asigură în trecut muzicalitatea, singură epigrama stăruie să respecte legile clasice ale versificației, în cadrul catrenului. Asta nu-i însă suficient pentru a-i conferi epigramei prestigiul poetic. Am fost și sînt de părere că o condiție de infuzare a lirismului în epigramă este intervenția în text a unei comparații sau a unei metafore de natură a-l transfigura. Așa da câteva exemple din vechii noștri epigramiști, care nu

mai sînt în viață. Încep cu o cunoscută epigramă a lui Radu D. Rosetti, în care n-avem de-a face propriu-zis cu figurații poetice, dar ele sînt înlocuite prin elemente concrete și prin... culoare: **Unui șef de gară** — «Semnalul roșu e alarma. /Deci trenul se oprește — afară. /Se înșelase mașinistul: /E nasul șefului de gară.» Am transcris-o din memorie: generația mea o știe pe dinafară. Din culegerile de **Sare și piper** și **Boabe de piper**, mai pipărată și mai sărată mi s-a părut această epigramă a lui Ștefan Ivanovici-Terențiu: **Ei** — «Vrăjit, te-am comparat c-un soare/ Și n-am greșit, iubita mea;/ Apari cînd vremea este bună,/ Dispari cînd vremea este rea.» Soarele, vremea bună și vremea rea, iată cum năvălesc elementele cosmice în inspirația epigramistului, expert și în minuțioasă echivocului verbal, adică dublat de un filolog, cunoscător al polivalențelor limbajului. Savantul Vasile Bogrea a împospătat cu umor vechea comparație dintre iubită și icoană, ambele obiect de adorație: **Unei domnișoare** — «Am comparat-o c-o icoană/ Și n-am greșit deloc, vezi bine./ Căci pe-amîndouă, deopotrivă,/ Le poate săruta oricine.» Cunoscut prin inegalele dueluri de epigrame cu Cincinat, netăgăduitul maestru al genului, dar pe nedrept uitatul Cridim, referindu-se la vechiul recurs al poezilor famelicilor la Muntele de Pietate, a găsit două metafore pe cît de curente, pe atît de sugestive: **Unui poet** — «Ochii dragei sînt safire./ Gura-i un rubin curat./ Lumea-ncepe să se mire/ Că nu le-ai amanetat.»

Le-ar fi amanetat dacă gingașele nestemate ar fi fost demonstrabile! Oprim aici demonstrația noastră, propunîndu-ne să continuăm cu epigramiștii în viață.

ȘERBAN CIOCULESCU

SCRIITORII ROMÂNI DE AZI

ion băieșu

Născut în 1933, în apropiere de Buzău, Ion Băieșu a debutat în anul 1951, în **Viața românească**, unde a publicat poezia **Ileana**, urmată în 1953 de **Șefa de brigadă** («În orice dimineață-o vezi pe Floarea/ Făcînd cu pasul ei mărunț cărarea...»), care apare în revista **Tînărul scriitor**. Dacă facem abstracție de volumul convențional din 1956 (**Necazuri și bucurii**) și de exercițiile din **Noaptea cu dragoste** (1962) — de unde trebuie totuși să exceptăm schița **Papuc** — sau din **Oameni cu simțul umorului** (1964), în care cele mai multe texte sînt niște portrete satirice, în felul caricaturilor de revistă (chiulangiul, escrocul sentimental, scriitorul «rupt de viață»), rămîne să discutăm nuvelistica din **Sufereașii împreună** (1965), proza satirică și umoristică (**Iubirea e un lucru foarte mare** — 1967, **Umor** — 1970) și dramaturgia (**Teatru** — 1970, **Cine sapă groapa altuia** — 1974).

Prin volumul din 1965, Ion Băieșu impune în nuvelistica românească un stil foarte personal de a narra, în care esențiale sînt răceala aparentă a expunerii, dialogul rapid și adesea pitoresc, dezinvoltura cu care prozatorul se mișcă printre personajele sale, indiferent de mediul din care acestea provin. **Treizeci și opt cu doi**, de exemplu, este povestea unui doctor care muncește peste cincisprezece ore pe zi, detestă recunoștința pacienților, atunci cînd aceasta se exprimă în bani, vrea să-și organizeze o secție de urologie, se zbate să-i prelungească unui bătrîn în viață cu o zi, chiar dacă acesta este un mic ticălos, și se îndrăgostește fără nici o speranță de sora care îl asistă cînd operează.

Expresia cea mai exactă a nivelului pe care îl atinge satira lui Ion Băieșu trebuie căutată în suita de foiletoane satirice din 1967, **Iubirea e un lucru foarte mare** (revăzute și curățate de vulgaritățile prea groase, într-o versiune din 1970), în **Proverbele din Umor** și în farsa comică **Preșul** (1970). Ceea ce surprinde în **Iubirea e un lucru foarte mare**, pe care prozatorul îl exersase încă din **Blitz** (**Oameni cu simțul umorului** — 1964), foiletonul care va sta la baza întregului ciclu. Eroi, popularizați de televiziune prin jocul unor foarte buni actori comici (Coca Andronescu și Octavian Cotescu), sînt Tața, casieră cu conștiință la o **Alimentară** din Lehliu, și Costel, achizițor la **ORACA**. Cei doi se întîlnesc pe peronul gării din Medgidia, stabilesc imediat să-și facă **Wassermann-ul** și să se căsătorească, por-

nesc a doua zi într-o foarte originală călătorie de nuntă spre Titu, unde Costel trebuie să achiziționeze «un lot de taurine», se ceartă și sînt pe punctul de a se despărți din cauza unor presupuse infidelități, revin asupra hotărîrii, fac un copil cu care pleacă în concediu la Lehliu, în fine, merg la teatru, la **Cîntăreața cheală**. Ciclul ar putea fi oricînd completat cu alte episoade; esențial rămîne stilul de viață al celor doi, replica rapidă și pitorească, mahalagismul decorativ al Taței, dispusă mereu să se irite și să «între în contradicțoriu», violența teatrală a lui Costel, gata să-și omoare nevasta din gelozie («te omor definitiv, ca-n filmele de altădată...») sau în cazul în care aceasta n-ar ține cu echipa **Rapid**.

Remarcabile sînt și cele cîteva **Proverbe din Umor**, antonpannești prin sublimitatea prostiei și prin absurd.

Obiecția frivolității este îndreptățită în cazul farsei grotesce **Preșul**, în care personajul principal pare să fie coana Filoțea, «femeie de serviciu, membră în comitetul de bloc», care refuză să plîngă «fără nici un prealabil sufletesc», care îi detestă pe bărbați («Ei, fir-ați ai dracului de bărbați, nu vine el iar matriarhatul?!») și care păzește preșul de lîină al vicepreședintelui comitetului de bloc, Pamfil, burlac «de frica flagrantului», pentru ca nimeni să nu se șteargă pe el. Caragialismul este aici prea apăsător.

Mai coerentă este **Dresoaara de fantome** din volumul **Teatru** (1970). O dresoaară, membră a cooperativei «Dresajul la domiciliu», sosește într-un vechi castel medieval pentru a dresa, cu ajutorul metodei convingerii, cinci fantome recalcitrante. După cîteva repetiții, fantomele învață să defileze, să-i servească la masă pe turiști și, lovite cu biciul și cu ranga, să interpreteze culepte optimiste. În final, cele cinci fantome reușesc s-o omoare pe dresoaară, dar în timp ce paznicul castelului se roagă: «Doamne, nu lăsa lumea să încapă pe mina dresorilor», pe poarta castelului își face apariția, ca în **Prințele** lui Eugen Barbu, un nou personaj cu spinarea încărcată de bagaje și «diferite instrumente de dresură: bice, cîngi, cravașe, lasouri etc.»

Este firesc să ne întrebăm, la capătul acestui rapid examen critic, unde trebuie căutată personalitatea adevărată a prozatorului, pentru că mobilitatea sa derutantă poate lăsa impresia unei multiple și egale înzestrări. De fapt, chiar dacă manifestă interes pentru cazurile ieșite din comun (**C.I.C.-uri**, cum le numește odată prozatorul), pentru ideile noi, împrumutate din literatura științifico-fantastică sau din teatrul absurdului, Ion Băieșu nu are nici vocația fantastului, nici pe aceea a absurdului. Chiar dacă a reușit cîteva nuvele antologice, derucante și ele prin lipsa unei preferințe ferme pentru un mediu sau pentru un personaj anumit, comicul este vocația adevărată a prozatorului, și oricît ne-ar irita unele frivolități din **Iubirea e un lucru foarte mare** sau chiar din **Preșul**, Ion Băieșu s-a impus cu o mare autoritate în literatura satirică de după război, devenind reprezentant al cel mai popular.

FLORIN MANOLESCU

CRONICA LITERARĂ

lectura la zi a criticului

Lecturi și zile confirmă odată în plus că Mircea Zăciu reprezintă, în critică, tradiția universitară (nu neapărat clujeană). Studiile sale sînt dintre cele mai temeinice pe care le avem. Aceasta fiindcă referința la text sau la document se află totdeauna pe primul plan. Nici eseurile, multe în cartea de față, nu seamănă deloc a improvizatie. Limbajul critic, ușor teoretizant, atinge o mai mare precizie. Criticul e serios, lucid, metodic, nu face exerciții de stil (gratuite), nici măcar nu înșenează — pentru a captiva mai mult — ideile. Și nu s-ar zice că-i lipsește talentul epic. Preferă totuși să cultive o anume retorică și neologismul rar — dicția savantă, bineînțeles în concordanță cu rigozitatea conținutului. Nu odată Mircea Zăciu merge dincolo de textul propriu-zis, analiza e dublată de finețea de spirit a moralistului. În acest sens probabil, actul critic (lectura) apare ca stare de veghe nesfîrșită. **Lecturi și zile** are un moto splendid «stea în priveghiare...», scos din **Foietul Novel** (despre care Eugen Barbu scria că este «o operă nebuună»).

Ne surprinde în mod plăcut la Mircea Zăciu strădania de a fi actual. Erudiția, amploarea investigației nu-l îndepărtează de gustul și concepțiile generației tinere. Și «lectura» la el are un sens mai grav. Lectura umple existența. Simțim că omul trăiește mai mult printre cărți, dar în același timp le domină, le înflăcă un ritm al vieții. Rare sînt momentele în care Mircea Zăciu să n-ajungă la confesiune sau cel puțin să nu se confrunte cu «jurnalul» altora: Camil Petrescu, Liviu Rebreanu, Șerban Cioculescu ș.a.

Cele patru secțiuni ale cărții cuprind studii de istorie literară, pagini de critică propriu-zisă, cronica traducerilor (din românește în alte limbi), încercări de proză. Deci, preocupări dintre cele mai variate. Criticul ni se pare tot mai surprinzător. La cele afirmate înainte adăugăm atitudinea larg comprehensivă și cordială (chiar în polemică). Ceea ce nu înseamnă că aprecierea critică nu e destul de autoritară. Mircea Zăciu nu admite soluții de compromis. Nici simpatia pentru literatura transilvană nu poate fi suspectată de subiectivism. Autorul se mișcă în marginile adevărului și în compensație, ne dă comentarii strălucite la Kogălniceanu, Camil Petrescu sau la **Însemnările de taină** atribuite lui Brâncoveanu. Criticul știe să fie și tăios, cînd nici nu te aștepti: «Marele centru minier de sub Toroioaga (formidabil peisaj, fără nimic comun cu nefericita versificare!)...» etc. În astfel de situații registrul de acuzare merge de la ironie pînă la negația directă, usturătoare.

Glose la «Cezara», un studiu reprezentativ (ca și **Statutul schiței**) îl luăm ca o demonstrație. Concluzia că e vorba în descrierea insulei lui Euthanasius de o transpunere plastică a gîndirii eminesciene despre existență, convinge.

Ora Cantacuzinilor relevă dispoziția pentru eseu a lui Mircea Zăciu. Autorul pornește de la un pretext erudit, comentînd cartea lui Mario Ruffini despre biblioteca stolnicului. Face apoi asociații de mare finețe, cu trimeri la Paul Claudel, Nietzsche și Kierkegaard. Textul e și o profesie de credință. Ne amintim că altundeva remarcă vocația de eseist a lui Costache Negruzzi. Criticul nu dă greș mai ales atunci cînd se regăsește pe sine. Putem spune că și prozele din ultimul capitol (**Greieri, Fals-jurnal**) țin, în substanța lor, tot de eseu literar.

Lecturi și zile este o carte instructivă și agreabilă; un document, așa zice exemplar, al prezenței criticului în contemporaneitate. Fiindcă el a învins aici două mari obstacole: solitudinea («ora de taină») și erudiția seacă.

CORNEL MORARU

Formația Curtea-Veche nr. 43, hotărâtă să progreseze în muzica nouă.

Eleva Mihaela Moldovan recită cu participare Repetabila povară.

Am poposit înfiorați de emoție și recunoștință la mormintul marelui poet comunist, Miron Radu Paraschivescu.

Fotografii de ELENA GHERA

flacăra -- CENACLU

cronica (115, 116)

Ca într-un poem cântat al Cenuclului Flacăra, închinat memoriei lui Miron Radu Paraschivescu, când în ziua de sâmbătă, 14 februarie 1976, membrii cenuclului și aproape 200 de prieteni au pornit într-un pios pelerinaj, ploaia peste mormintul marelui dispărut din cimitirul Vălenilor de Munte. Astfel am găsit modestul lăcaș de veci al marelui poet, nu sub feeria albă a fulgilor de zăpadă, ci sub ploaia mărunță picurată ca un plinset din cerul scund al unei zile de iarnă. Ca și în anul trecut, și în acest an, al cincilea de la săvârșirea lui Miron Radu Paraschivescu, am poposit înfiorați de emoție și recunoștință la mormintul inegalabilului poet comunist. Au trecut cinci ani de când îl întâlnim numai prin mijlocirea scrisului său și sint aproape trei ani de când spiritualitatea acestui scris e unul din punctele de referință în activitatea cenuclului nostru; deoarece de la înființarea cenuclului și pînă azi, în cele peste o sută de ședințe, nu a fost una în care să nu fie prezent, prin poezia sa, Miron Radu Paraschivescu, adică să nu fie prezent prin înalta sa conștiință de poet cetățean, adînc angajat cu strălucirea talentului său într-o artă generoasă, umană, militantă. Cultivarea asiduă, obstinată a liricii lui Miron Radu Paraschivescu în cenuclu constituie o datorie și un punct de onoare. În jerbele și florile depuse cu mâini tremurînde la mormintul său, pe lângă pioșenia actului omagial, era și prețuirea pentru acel ce și-a asumat riscul de a înfrunța în «anii împotrivirii», cu un superb curaj, obscurantismul și forțele negre ale fascismului. Lîngă mormintul lui Miron Paraschivescu, Adrian Păunescu rostește un cuvînt de evocare. Adina Dimitriu cîntă pe versurile lui Doru Stănculescu compoziția sa Cel dus în nepătruns. Doru Stănculescu cîntă Ai, hai. Împreună cu toți participanții, Ionela Copaciu cîntă Bocet și, tot împreună cu întreaga asistență, Adrian Păunescu recită Epitaf. La Casa de cultură s-a desfășurat apoi o ședință de cenuclu la care a participat Lena Paraschivescu, soția celui dispărut. Au cîntat Adina Dimitriu, Ionela Copaciu, Evandro Rossetti, Constantin Moțet, Valeriu Penișoară (debut), Dumitru Dragon, Ion Zubașcu, Gheorghe Gheorghiu, Doru Stănculescu. Localnicul Paul Gheorghe cîntă pe un poem de Miron Radu Paraschivescu, iar Valentin Emil Mușat recită o poezie proprie dedicată amintirii poetului. Adrian Păunescu recită Repetabila povară.

În după-amiaza și seara zilei de duminică, 15 februarie 1976, în Palatul Sporturilor și Culturii din București a izbucnit pre-timpuriu primăvara. Mai mult de 13 000 (treisprezece mii) de elevi ai diferitelor școli din Capitală au înălțat ca pe niște steaguri pînă sus în cupola spațioasei săli entuziasmele lor adolescente pentru cîntecul și poezia românească. Cenucluul nostru a înregistrat una din cele mai înalte manifestări ale lui. Au fost de-a dreptul o bucurie și o sărbătoare a artei adevărate, prilejuite de foamea de frumos a celor mai tinere generații. Receptivitatea a fost totală. În viociunea minților și în căldura inimilor melodia și cîntecul pătrundeau percutant, irezistibil. A fost excepțională prospețimea cu care am fost întîmpinați și urmăriți, o prospețime ce s-a menținut intactă de-a lungul celor 7 (șapte) ore de program. Au vibrat tinerii

participanți cu o promptitudine și participare extrem de acută la mesajul patriotic și civic al poeziilor și cîntecelor cenuclului. S-a perceput programul pînă în cele mai infime nuanțe. Spre deosebita lor incitare, cenucluul le-a dăruit un program divers, bogat. Îi vom nota în fuga condeiului. Manifestarea a fost deschisă de corul de cameră al Școlii generale nr. 171 dirijat de profesorul Niță Hîntea. S-au cîntat cu inimă două cîntece ale cenuclului (Mielul și Între rău și bine), al treilea fiind Pui de leu. Valeriu Sterian, acompaniat de Iulian Constantinescu și Gabriel Vulpe, cîntă, printre altele, o nouă și frumoasă piesă: Amintire cu haiduci. Reflex Flacăra, compus în această seară din Gelu Colceag, Gabriel Iencec, Florin Tănase, Anda Călugăreanu, interpretează Romanțe și balade de Miron Radu Paraschivescu. Florin Tănase recită cu gravitate Muzeul satului de Marin Sorescu, iar Gabriel Iencec și Gelu Colceag mai sint prezenți cu unele recitări de Savoare. Gheorghe Gheorghiu se menține ferm pe poziția lui de cîntăreț valoros. Mircea Vancă îl acompaniază vocal și la flaut cu dăruire. Place și tinerilor participanți cîntecul lui Romeo Ghiur, Urbs, urbis. Ion Zubașcu e acoperit de aplauze cu cîntecele sale de autentică vină populară sau cu unele piese proprii. Recentul debutant în cenucluul nostru, Constantin Moțet, s-a dovedit a fi avut o pornire bună. Evandro Rossetti e, dacă e cazul s-o mai spunem, unul din succesele sigure ale cenuclului nostru. Ionela Copaciu a cîntat cursiv o piesă pe versuri de George Coșbuc. Radu Gheorghe, cu arta lui diversă, a acaparat asistența. Talentul și inteligența artistică ale lui Florian Pittiș străbat electrizant sala. Piese cîntate de Doru Stănculescu, de profundă evocare a unor figuri din istoria noastră sau cele de civic conținut actual, se înscriu cu momente semnificative în tentativa construirii epopeii noastre naționale. De altfel, unei bune părți din cîntecele cenuclului nostru li se poate destina acest nobil scop. Sorin Minghiat, prin flaut și vocea sa, e un element ce conturează multe momente de succes. Eleva Mihaela Moldovan recită cu sinceritate Repetabila povară. Ion Lăceanu (voce) și Marin Cotoanță (cobză) susțin un moment folcloric. La cota de sus a preferințelor publicului și a cenuclului se situează Anda Călugăreanu, cîntăreață, actriță și compozitoare. Valeriu Grigorescu cîntă cu virtuozitate la trompetă Improvizată de jazz și Trei culori, Deșteaptă-te române, Hora Unirii. Formația Curtea-Veche nr. 43, asupra căreia ne vom opri mai mult cu alt prilej, dovedește ritm și muzicalitate, după cum nu i se poate contesta hotărîrea de a progresa în muzica nouă. În seria debuturilor de bun augur îl notăm pe Valeriu Penișoară, un tînar de care vom mai vorbi datorită faptului că are ceva de spus prin muzica lui proaspătă, sinceră. Un alt debut — Liviu Cicioc. Adrian Păunescu recită împreună cu întreaga sală Da, mai avem și Un cîntec — pentru președintele țării.

Cînd vor apărea aceste rînduri, o altă manifestare pentru elevi se va fi și desfășurat. Aceasta pentru a se da posibilitatea să participe și ceilalți elevi în număr de 12 000 care nu au primit invitații la prima, din simplul motiv că solicitările au atins totalul de 25 000.

TRAIAN STOICA

Dirijat de profesorul Niță Hîntea, corul de cameră al Școlii generale nr. 171 a cîntat cu inimă.

Radu Gheorghe, într-un moment de irezistibil umor.

Un frumos moment folcloric cu Ion Lăceanu și Marin Cotoanță.

Artă profundă, angajată: Doru Stănculescu și Sorin Minghiat.

Recentul debut în cenuclu al lui Constantin Moțet a fost de bun augur.

Participanții s-au ridicat de pe scaune cînd Valeriu Grigorescu a atacat la trompetă cîteva cîntece de mobilizator mesaj patriotic.

Valeriu Penișoară, un tînar talent de care vom mai vorbi...

În marea sală a Palatului Sporturilor și Culturii miile de tineri au vibrat pentru muzica și poezia românească.

La Vălenii de Munte, Valentin Emil Mușat citește un poem propriu, dedicat amintirii lui Miron Radu Paraschivescu.

La sfârșitul anului care a trecut a apărut în librării o frumoasă carte de patologie chirurgicală: **Inima, patologie și tratament chirurgical** scrisă de prof. dr. doc. Ioan Pop D. Popa — membru corespondent al Academiei de Științe Medicale, actualmente șeful Clinicii de chirurgie cardiacă și vasculară de la Centrul național de boli cardiovasculare-București.

Cartea **Inima, patologie și tratament chirurgical** constituie nu numai un eveniment editorial, dar și științific important, fiind prima carte de acest gen din literatura medicală românească, dedicată în întregime acestei noi specialități a chirurgiei în continuă dezvoltare. Prin aceasta, cartea marchează un moment important în profilul medicinei noastre românești, subliniind amploarea și gradul dezvoltării acestei specialități, care prin grija Partidului Comunist Român ține pasul cu progresele realizate în acest domeniu, nefiind cu nimic sub nivelul de dezvoltare al medicinei mondiale. Relevăm că lucrarea este nu numai o sinteză a ultimelor achiziții științifice pe plan mondial a problemelor românești în acest domeniu, din care nu sînt uitați: Toma Ionescu, I. Iacobovici, I. Jianu, N. Hortolomei, Th. Burghel, C. Cărpinișan, Voinea Marinescu și alții. Dealtfel, autorul cărții, prof. dr. doc. Ioan Pop D. Popa este elev al școlii medicale clujene, al profesorului A. Nana, care după ce a făcut chirurgie generală s-a specializat în chirurgie cardiacă, făcînd studii în țară (la Spitalul clinic Fundeni, condus pe atunci de prof. Voinea Marinescu) și în străinătate, în Statele Unite ale Americii, la Houston și Portland-Oregon, unde a lucrat cu renumiții chirurși de chirurgie cardiacă: D.A. Cooley și A. Starr, promotorii operațiilor îndrăznețe și complexe pe inimă (Cooley a implantat pentru prima oară la om o inimă artificială — realizată de Domingo Lliotta, cu care pacientul a trăit 60 de ore pînă cînd s-a găsit o inimă umană compatibilă de a fi transplantată, iar Starr a realizat ce mai utilizate valve artificiale care-i poartă numele). Cred că este bine să se știe că prof. dr. doc. Ioan Pop D. Popa a construit împreună cu ing. N. Teodoru primul cord-pulmon artificial (C.P.) în anul 1954, cînd se afla la Clinica chirurgicală I Cluj. Pentru realizarea aparatului s-au aplicat principii perfect valabile

și astăzi. De asemenea, profesorul Pop D. Popa Ioan a realizat încă de la Cluj, cu începere din anii 1958-1959, transplantate cardiace heterotopice, experimentate pe ciini, care se efectuează după o metodă personală a sa, cu cordul animalului în funcțiune, într-un bloc organic compus din inimă și plămîni. Am spus acestea pentru a sublinia că prof. Pop D. Popa are o bogată experiență în chirurgie cardiovasculară pentru aplicarea căreia a înființat la Tg. Mureș, în cadrul Clinicii chirurgicale II (condusă acum de conf. C. Pană), un centru de chirurgie cardiacă, singurul din țară după cel din București, de la Spitalul Fundeni, pe care-l conduce acum; notez că centrul de la Tg. Mureș continuă să funcționeze și în prezent cu mult succes, fiind condus de elevul prof. Pop D. Popa, dr. Radu Deac.

Dealtfel, participarea prof. Pop D. Popa la dezvoltarea chirurgiei cardiace este subliniată de o serie de aparaturi, procedee și metode expuse pe larg în cartea despre care ne ocupăm **«Inima, patologie și tratament chirurgical»**, menite să marcheze contribuția românească la amplificarea metodelor de tratament în suferințele cardiace și dezvoltarea chirurgiei cardiace. Dintre acestea amintim: **Recalibrarea venei cave inferioare (procedeu Pop D. Popa)**, utilizat în tratamentul chirurgical al insuficienței cardiace; **valvulotomie digital Pop D. Popa** și metoda de valvulotomie mitrală **digito-instrumentală Pop D. Popa**; **valvulo-tractorul mono- și tetradent Pop D. Popa**, utilizat în chirurgia valvelor cardiace; și, în sfîrșit, primul cardio-stimulator implantabil românesc, **«Generatorul românesc de impulsuri, implantabil pentru lungă durată»**, reprezentînd un generator echipat cu tranzistori, preconizat și realizat de ASCAR — București și Clinica chirurgicală II din Tg. Mureș, de către un colectiv format de prof. dr. doc. Pop D. Popa, dr. Petronela Vintilă, dr. D. Drăghici, dr. G. Bughez și electronistul Goldstein L. În sfîrșit, nu uit să adaug că tot la Editura Medicală-București a apărut în anul 1973 volumul **Patologia sistemului cav inferior** de prof. Pop D. Popa și colaboratorii săi din Clinica chirurgicală II Tg. Mureș, în care se prezintă patologia sistemului venos cu insistență asupra varicelor, boala trombo-embolică, sindromul posttrombotic etc.

Cartea **Inima, patologie și tratament chirurgical** este o monografie completă și complexă, care prezintă în mod sintetic și esențial bazele teoretice ale indicațiilor tratamentului chirurgical în suferințele inimii și modalitățile practice clasice și moderne de aplicare ale acestui tratament în cadrul specialității de chirurgie cardiovasculară. Lucrarea a pornit de la constatarea creșterii impresionante a numărului cardiacilor incurabili, care în cadrul progreselor recente ale medicinei și chirurgiei au impus și permis **cardiologiei și chirurgiei cardiovasculare rezolvarea pe cale operatorie a unor categorii de bolnavi cardiovasculari, altădată condamnați la invaliditate permanentă sau la deces.**

În esență cartea este scrisă în foiosul «omului» suferind, adevăratul și primul ei beneficiar și sint semnificative pentru spiritul cărții cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, reproduse pe o pagină de început a cărții: **«Medicina este într-adevăr o profesie, dar nu este o profesie ca toate celelalte. Ea cere nu numai multă pricepere, ci și multă dragoste pentru om, multă omenie, pasiune de a te dedica sănătății oamenilor.»**

Trebuie să subliniez ca prețioasă concepția autorului integrată în concepția actuală a chirurgiei moderne, după care intervenția chirurgicală propriu-zisă și în chirurgie cardiacă nu reprezintă decît un moment în complexitatea actului chirurgical, care începe cu indicația și pregătirea preoperatorie și se termină cu îngrijirile postoperatorii, dispensarizarea și modalitățile de readaptare a acestor bolnavi în cîmpul muncii în profesii adecvate. De aceea în carte se insistă asupra etapelor circuitului clinic al bolnavului cardiovascular; explorarea funcțională cardio-respiratorie; anestezia în chirurgie cardiacă; circulația extracorporeală și un capitol ampu și modern privind «supravegherea postoperatorie a bolnavilor cardiaci operați» de mare importanță și precizie.

La capitolele de patologie cardiacă tratate chirurgical se discută despre: etiologie, anatomie patologică, fiziopatologie, date clinice și examene paraclinice, complicațiile și tratamentul lor, tratamentul chirurgical — indicații-contraindicații, anestezie, metodele chirurgicale propriu-zise, complicații postoperatorii, rezultate. Și ca să dau un exemplu eiocvent și concludent, autorul arată că pe un lot de 170 bolnavi operați pentru stenoză mitrală, 76,47% au fost capabili de

muncă, după intervale de convalescență mai scurte sau mai lungi mergînd pînă la un an.

Atrag atenția capitolele a căror evoluție sub raportul cuceririlor terapeutice nu s-a terminat încă: **chirurgia arterelor coronare, insuficiența cardiacă, transplatarea cardiacă**. Acest ultim capitol este remarcabil prin prezentarea lui sistematică și liniară, fără adaosuri inutile, ceea ce te face cînd îl citești să pătrunzi direct cu ușurință în profunzimea mecanismelor care au dus la înfăptuirea acestei metode și să ai impresia că urmărești un film cinematografic. Impresie cu atât mai pregnantă, cu cît capitolul este ilustrat cu o serie de fotografii din timpul vizitei de lucru pe care profesorul Cristian Barnard — cel care a reușit primul un transplant cardiac — a făcut-o la Tg. Mureș.

Ca unul ce mă ocup în mod special cu chirurgie de urgență, am apreciat în mod deosebit capitolul **Embolia pulmonară și stopul cardio-respirator**. Prezentate, cum și sint, ca «urgențe absolute», autorul nu uită nici una din măsurile de prim ajutor pe care trebuie să le cunoască fiecare medic, aplicabile atît în iocul unde se produce complicația dar și în situațiile date în cadrul chirurgiei cardiace, cînd bineînțeles ne stă la îndemînă o mulțime de aparate moderne, pe care specialistul, fără îndoială, le manevrează cu ușurință.

Înainte de a încheia, nu pot să nu subliniez încă un fapt pentru care profesorul Pop D. Popa merită toată lauda: botezîndu-și cu curaj cartea **Inima, patologie și tratament chirurgical** și îndepărtînd acei «cord» care chiar dacă vine din latinește ar fi prezentat în acest caz, un străinism, autorul a dovedit odată mai mult bogăția și frumusețea limbii noastre, în care se găsește cuvîntul potrivit și nuanțat pentru fiecare ocazie. Citindu-i numai titlul, cartea mi-a fost dragă pentru că mi-am dat seama că pentru ea și în ea bate o inimă românească.

Cartea profesorului Ioan Pop D. Popa **Inima, patologie și tratament chirurgical**, prima din literatura medicală românească de acest gen, reprezintă o valoroasă reușită a medicinei românești, menită să constituie o piatră de hotar în dezvoltarea chirurgiei cardiovasculare pentru care sînt întrunite toate condițiile, ceea ce cartea o dovedește cu prisosință.

Prof. dr. doc. **CRÎȘAN MIRCIOIU** ■
Șeful clinicii chirurgicale I
I. M. F., Cluj-Napoca

un naturalist concurează un arhitect, amîndoi răspund la același nume

Puțin înainte izbucnirii primului război mondial, un licean de pe la Iași, născut în stația C.F.R. Cristești, se dovedea nemulțumit de peisajul de care i se izbeau ochii în fiecare zi, drept care întocmește, sub îndrumarea tatălui, «Proiectul unei grădinițe exemplare în fața casei de locuit a familiei feroviarului». Astăzi, ajuns în preajma vârstei de 80 de ani, arhitectul profesor doctor docent Vlad Carmazin Cacovschi se gîndește la acea primă încercare de «creație» cu emoția cu care inventatorii de mașini miraculoase evocă jucăriile date peste cap ale copilăriei. Ea rămîne totuși ideea dintîi, care descoperă în tînărul îndrăgostit de forme și culori pe viitorul plănuit și constructor de peisaje. De-a lungul anilor, peste 150 de lucrări și 100 de proiecte (unele împlinite, altele rămase doar pe hîrtie și în cap) aveau să alcătuiască o vastă operă închinată arhitecturii peisagistice, ale cărei granițe profesorul moldovean nu le vede pierzîndu-se undeva pe teritoriul destinat exclusiv frumósului, ci împinse conștient către zonele științelor naturii, ale celor medicale, în scopul unei conclucrări, spre binele omului, al întreginerii și refacerii forțelor sale.

Într-o epocă invadată de strigătele de alarmă ale savanților, obligați să constate distrugerea — mai lentă sau mai rapidă — a echilibrului ecologic, poluarea mediului înconjurător, profesorul Cacovschi ne reamintește — și face asta neabătut, de mai bine de 50 de ani — datorită de a reconsidera noțiunea de arhitectură a peisajului, de a construi în ordinea intimă a naturii și nu după criterii exclusiv sau pseudoestetizante. Fiecare peisaj ivit în urma intervenției omului conține nu numai un potențial de frumos, ci și unul vitalizant, de o mare putere regeneratoare, potențial din păcate ignorat. Arhitectura peisajului trebuie să-și integreze, în mod firesc, un capitol generos, cel al esteticii vitalizante — sau sanoogene — «să

descopere, să cerceteze și să experimenteze utilizarea marilor forțe de care dispune natura. Un mediu natural sănătos, la nivelul micro și macrosistemelor de peisaje (parcuri, grădini, grădini sanatoriale, botanice, centuri forestiere etc.) nu poate fi conceput astăzi în afara unei acțiuni metodice de punere în valoare a energiilor lor ascunse». A trăi cu gîndul, hrănit de amintiri literare, că orice peisaj este, de la sine, «o stare de spirit» fără a admite că noi putem interveni în stimularea anumitor stări, propice condiției psihice dintr-un moment sau altul, înseamnă a ne autocondamna la o contemplare unilaterală și inefficientă, înseamnă a refuza să forțăm porțile cunoașterii.

Am avut prilejul să răsfoiesc câteva dintre sutele de pagini ale lucrărilor profesorului Cacovschi, unele cu îndelungii ecouri în străinătate, «Legătura reciprocă dintre arhitectură, natură și longevitatea umană», «Preocupări medicale în sistematizarea peisajelor», «Arborele și sănătatea», «Armonia peisajului sanogen», lucrări care, împreună cu alte câteva sute, alcătuiesc o impresionant de unitară operă de o viață a unui om obsedat de căile de convergență dintre artă și natură. Pasiunea pentru frumos a subordonat-o, fără umilințe, rigorilor muncii de cercetător științific care a întemeiat, după părerea multor specialiști, «o învățătură umanistă nouă, o școală creatoare românească în arhitectura peisajelor».

Clasificări de o extremă meticulozitate, operații care la o lectură superficial sentimentală a opusurilor profesorului Cacovschi pot să pară de domeniul reveriilor, sînt puse în evidență cu o limpezime ce nu admite tăgăda, ele conturează un puțin obișnuit «emmers de a descoperi și a instala o ordine necesară în construcțiile peisagistice. În spiritul acestei idei, crearea cu ajutorul ambianței vegetale a unui microclimat sănătos trebuie să se sprijine pe cunoașterea acțiunii

factorilor mediului înconjurător asupra psihicului uman. În linii mari, ei sînt împărțiți în stimulatori majori (la rîndul lor — iritanți și excitanți, respectiv foarte activi și suficient de activi) și sedativi minori (ocrotitori și inhibitori, respectiv — puțin și foarte puțin activi). Naturalistul Cacovschi a furat timp arhitectului Cacovschi pentru a stabili proprietățile vitalizante ale fiecărui tip de arbori din țara noastră (conicii și răsfirății sînt iritanți, columnarii sînt excitanți, umbrelații și plîngătorii — inhibitori, globularii — ocrotitori). Limpezind și mai mult nuanțele, profesorul Cacovschi inventariază, în continuare, combinațiile optime de arbori, în funcție de complexele plastice și cromatice, de dinamica și statica formelor, de conviețuirea reciproc favorabilă sau antagonică a plantelor, uneori chiar și în funcție de... foșnetul particular al frunzelor. Numai analizîndu-le sub raport ecologic devine posibilă motivarea unei soluții arhitectural peisagistice sau a alteia. «Profesiunea mea nu admite — îmi spune profesorul — speculații poetice despre plopii zvelți, despre sălcile visătoare. Eu trebuie să știu exact, ca într-o experiență de laborator, ce va da un arboret compus din paltin de munte, castan porcesc, mîlin și lemn ciînesc; prin armonia formelor și a culorilor, efectul trebuie să fie unul sedativ conservant, bun pentru înlăturarea oboselii ochilor. Un arbore cu o coroană umbrelat răsfirată, avînd o suprafață orizontală mare, bine încălzită de soare, elimină substanțe balsamice, amelioratoare ale respirației. Am ales la întîmplare cîteva exemple din vasta întindere a peisajoterapiei, termen pe care l-am propus încă din 1918 pentru a fi inclus în medicina profilactică și terapeutică. A trece relieful în arhitectură, a aduce arhitectura în grădini, nu mai poate înseamna astăzi doar a construi în chip maiestuos, sau intim, înseamnă a ne îngrijii de sănătatea vieții biologice a unui peisaj și, implicit, de sănătatea oamenilor».

O vastă cultură de specialitate, sprijinită pe tot ceea ce a acumulat mai valoros istoria arhitecturii peisagistice de-a lungul seco-

lelor (teoriile lui Anherst, Whateley, Gerardin, Lange, Schneider, Puckler-Muscau, Gustav Meyer, Le Nôtre, Hubbard, Duiliu Marcu), asociată cu cercetările proprii, l-au împins pe profesorul Carmazin Cacovschi la extinderea noțiunii de arhitectură a peisajului care își anexează, după cum am văzut, o disciplină — estetica sanogenă — ce se întîlnește cu știința, cu fizioterapia și cu curortologia. Pentru unul dintre cele mai remarcabile proiecte ale sale, «Sistemul peisajelor silvice sanogene ale litoralului Mamaia — Mangalia» (1948-1950) a fost distins cu Premiul de Stat.

Din întinsa sa activitate didactică, activitate care acoperă peste 50 de ani, îi stă mai mult și mai mult la inimă acel arc de timp al anilor '53-'55, cînd a fost profesor la Institutul forestier din Brașov, conducător al secției de parcuri și zone verzi, cu a cărei primă promoție ieșită de sub oblăduirea sa se mîndrește.

«Din păcate — ne mărturisește — arhitectul peisagist mai este confundat de către unii cînd cu un silvicultor, cînd cu un horticultor...

De aceea nici nu i se găsește locul exact într-un nomenclator și nici nu se știe unde anume ar trebui să fie pregătit, la arhitectură sau la silvicultură.»

Înconjurat de multă dragoste și solici-tudine la Iași (Consiliul popular al județului l-a ales membru al comisiei județene pentru protecția mediului înconjurător, în 1966 s-a organizat o expoziție a lucrărilor și proiectelor sale), profesorul își dorește acum, ajuns la o vîrstă venerabilă, colaboratori și moștenitori demni ai unei învățături căreia i-a dedicat o viață de om. Și își mai dorește ceva: să-și vadă tipărită cartea «Armonia peisajului sanogen», sinteză a unei munci tenace, dincolo de care se află credința că omul are datorită să nu-și irosească forțele creatoare în jocuri sterile, să vegheze la păstrarea echilibrului dintre artă și natură, să deslușească necesarul acolo unde mai stăruie întîmplarea.

MAGDA MIHĂILESCU ■

Carmen Stănescu, o mare actriță, între «Dulcea pasăre a tinereții» de Tennessee Williams și «Comedie de modă veche» de Alexei Arbuzov.

BLOCNOTES

miracolul de totdeauna al teatrului

Acum citva timp, un prieten îmi spunea: «Teatru e o artă care moare. Ieri îl iubeam toți, azi îl mai acceptă câțiva. Mîine va fi o amintire de demult. Fă socoteala de cîte ori un tînăr merge să vadă o piesă și de cîte ori un film, și-mi vei da dreptate».

Cu toate că întreaga mea ființă se răzvrătește împotriva acestei profeții, poate că aș fi rămas o vreme sub apăsarea ei, dacă duminică n-aș fi luat parte ca spectator la un matineu. Teatrul era plin de tineri, cei mai mulți școlari. Se strigau unii pe ceilalți, glumeau, își povesteau o mie de nimicuri. Păreau agitați, tulburați, și vocile lor, care nu mai erau simple, cristaline ca în copilărie, dar nici sigure, formate, se adunau într-o gălăgie poate veselă — sigur încercă și ușor amenințătoare. M-am întrebat ce se va întîmpla după ridicarea cortinei.

Dar cînd luminile s-au stins, s-a petrecut miracolul de totdeauna al teatrului. Ce se petrecea în dreptunghiul magic al scenei unise sala într-o emoție comună și se simțea cum ea vibrează la unison. Mi-am dat imediat seama din felul cum jucau actorii că — instinctiv — fiecare din ei aducea mai mult adevăr, mai multă sinceritate în interpretare. Se temeau de judecata acestor adolescenți atât de sensibili la ceea ce e autentic, la ceea ce e real. Și mi-am zis că teatrul are numai de cîștigat din înțînirea cu tinerii, cu viitorul. Și mi-am zis că teatrul nu e primejduit atîta vreme cît el dovedește identitatea omului cu el însuși.

RADU BELIGAN ■

CRIZA DIRIJORILOR

Cîrculă printre melomani ideea că întreaga lume muzicală înregistrează o criză a dirijorilor. Încercînd să verificăm valabilitatea acestei afirmații, la nivelul vieții noastre muzicale, ne-am adresat celui mai îndreptățit dintre pedagogii și dirijorii noștri, șeful ui catedrei de dirijat la Conservatorul bucurestean, Constantin Bugeanu.

«Nu cred că există la noi o criză a dirijorilor. Este vorba în general de deficiențele organizatorice ale vieții noastre muzicale care se reflectă bineînțeles și asupra activității dirijorilor. Două mi se par aspectele fundamentale ale problemei: 1 — ce s-ar putea face pentru ca dirijorii să se exprime mai plenar în contextul vieții noastre muzicale? 2 — cum asigurăm schimbul de mîine, cum avem posibilitatea ca baghetele muzicii noastre să între în mîinile celei mai capabile, refuzînd de la început impostura și diletantismul.

1. Pentru ca dirijorii să-și aducă o contribuție pregnantă la viața noastră muzicală, ar trebui să li se ofere posibilitatea de a lucra cu orchestre diferite din Capitală și din provincie, fără a fi legați exclusiv de o singură instituție muzicală și de un anumit repertoriu,

în care de multe ori lucrările oratoriale, creațiile fundamentale ale muzicii nu-și găsesc locul. De asemenea, ar fi necesară o promovare susținută a dirijorilor pe discuri, la televiziune, în presă chiar; pentru că alături de compozitor, dirijorul este un creator în egală măsură, mîrturie peste ani a nivelului atins la un moment dat de muzica noastră.

2. Sigur, dirijorii nu se nasc oricînd și nu se formează cu ușurință. Pe de altă parte nu toți pot fi Toscanini, Bruno Walter, Barbirolli ș.a. Problema e de a folosi plenar pe acei dirijori care au o gândire proprie, care și-au conturat personalitatea, — veritabile forțe artistice. Iar pentru ca schimbul de mîine să fie la aceeași înălțime este absolut necesar ca secția de dirijat de la Conservator — de care mă ocup direct — să devină cu adevărat o secție și să nu rămînă pe post de Cenușăreasă a învățămîntului superior muzical, oscilînd între rigorele secțiilor de muzicologie și de pedagogie. Timpul de studiu și așa insuficient, de numai 4 ani, n-ar trebui aglomerat cu obiecte care nu sînt absolut necesare, ci axat pe compoziție, pe solfegiu, pe studiul a cel puțin două instrumente, clasă de operă, corepitiție, tactare, gimnastică dirijorală.

CONSTANTIN BUGEANU ■

CRONICA MUZICALĂ

după șase ani, din nou „missa solemnă”

Arareori am văzut sala Ateneului Român atît de plină ca la sfîrșitul săptămîinii trecute, cînd, după mai mulți ani, se cînta unul dintre opus-urile fundamentale ale muzicii universale, «Missa Solemnis» de Beethoven.

În muzică, multe capodopere au fost scrise cu anumite ocazii legate de cult. Bineînțeles că ele au încetat de mult să mai fie obiecte de cult, dar prin valoarea lor artistică intrinsecă au intrat în patrimoniul culturii universale. Missela lui Bach, Haendel, Haydn și, ca o încoronare a acestui gen, «Missa Solemnis» de Beethoven — pe care însuși compozitorul o considera cea mai importantă lucrare a sa — sînt astăzi puncte de referință ale gândirii muzicale din toate timpurile. Am apreciat de aceea cu atît mai mult includerea capodoperei lui Beethoven, de către dirijorul Mihai Brediceanu, în programul ultimului său concert de la Filarmonică. Satisfacție cu atît mai deplină cu cît interpretarea acestei monumentale lucrări a reprezentat un moment de înaltă ținută artistică, o realizare remarcabilă prin construcția globală a întregului edificiu sonor, evidențiînd o profundă știință a arhitectonicii muzicale.

Cîntată fără pauză — pentru prima dată la noi — lucrarea a pus încă o dată în valoare la cote maxime posibilitățile de expresie ale orchestrei și corului filarmonicii, dar și maturitatea și măiestria cu care dirijorul Mihai Brediceanu a înțeles să redea această dificilă și impresionantă scriitură. După ce anul trecut a cîntat cu Orchestra Națională din Paris și a apărut în fruntea Filarmonicilor din Stockholm și Rio de Janeiro, după ce a fost încununat cu Marele Premiu al Discului — «Oedip» — și după un doctorat în... matematici, la București, Mihai Brediceanu oferă o nouă probă a maturității sale creatoare, evidențiată nu numai în lucrările științifico-muzicale, dar și în concertele dirijate în ultima vreme. El conduce acum fără baghetă, poate mai puțin spectaculos, dar mai eficient; fiecare gest al său, deloc gratuit, își găsește acum un corespondent în structura sonoră; duminică, Brediceanu a dat o mare importanță desfășurării logice a discursului muzical — văzut ca o dramă — și a insistat asupra sublinierii polifoniei corale, în special în părțile de fugă, mai dificile. De asemenea, părțile solistice au fost tratate extrem de detaliat: pe de o parte fiecare solist își avea rolul său realizînd însă și o unitate în cvartet, pe de alta orchestra a fost pusă în valoare la întreaga ei plenitudine, realizînd mai mult decît un acompaniament și integrîndu-se cu funcție majoră în structura lucrării.

Remarcabilă, într-adevăr, a fost și contribuția solștilor Emilia Petrescu, Martha Kessler, Mihai Zamfir și Ionel Pantea, ca și a concert-maestrului Varujan Cozighian, al cărui ton cald și expresiv l-am admirat în părțile solistice de vioară.

Poate că s datorită acusticii Ateneului unele sonorități ale orchestrei ni s-au părut citeodată excesive. La «Credo», mai ales, compartimentul corzilor acoperea uneori sonoritățile corale, în special ale tenorilor care în momentul de față sînt într-un număr mai redus la Filarmonică. În general însă seara a fost memorabilă și numerosul public care a populat sala pînă la refuz, cum demult nu am mai văzut la Filarmonică, a avut certitudinea că a asistat la un eveniment artistic.

NICOLAE SPIRESCU ■

CURIER MUZICAL

Grupa UDRES — Iași: Formația care a imprimat cele mai multe L.P.-uri este The Beatles. 2) L.P.-ul Formației Fără Nume nu a apărut încă. 3) Cel mai bătrîn membru al unei formații pop din lume? Cine știe... 4) Cît privește topul revistei Flacăra, a cărui reluare o solicitați, asemenea multor cititori, tri-

miîndu-ne în sensul acesta și opțiunile dumneavoastră — el va fi reluat în curînd, într-o nouă formulă care va fi comunicată la timp în revistă. Oricum, vă asigurăm că topul va reflecta exclusiv preferințele ascultătorilor. Otilia IONEL — Medgidia: Am primit poemul dedicat muzicii — nere în general și cenzurii Flacăra în special. L-am reținut pentru un viitor program de sală. Marcela TRO-NARU și Mihaela CIRNICIU — București: Opi-

CRONICA SPECTACOLULUI

lipsesc dresurile de lei și tigri

Am asistat pentru dumneavoastră la un spectacol aglomerat și policrom, gratuit și grațios, la o demonstrație de pantomimă sub pretextul piesei lui Plaut, «Militarul fanfaron». Piesa n-a fost aleasă de noi. Prin urmare nu vă putem destăinui rațiunile care au determinat includerea ei în repertoriul nostru de fiecare zi. Cert e că actorii și regizorii au consumat aici fantezie ca pentru un spectacol de circ, încercînd să ne biciuiască tabieturile, să ne scoată din amorteală. (Afară erau minus 15 grade și se auzea cum se rup crengile copacilor din Grădina Ioanei) Ei au făcut tot ce era posibil să ne amuze. Noi am făcut tot ce ne-a stat în puteri să ne amuzăm. Prin urmare, ne-am înțeles bine unii pe alții. Regizorul Ioan Taub ne-a declarat într-o conversație particulară că în acest spectacol vrea să-și bată joc «de proști, de tîmpiți». Mă întreb totuși dacă a reușit. Piesa ne scapă printre degete. Se desface în mîinile noastre ca un șirag de perle și sîntem mereu obligați să ne aplecăm și să le culegem de pe jos. Sigur, ridem noi, ridem, dar din cînd în cînd gîfîim tot căutînd printre piruete și tumbe subînțeleșurile, subtextele. Dar poate că noi sîntem victimele propriei noastre inocențe: căutăm dedesubturi și acolo unde nu trebuie. Și, evident, nu le găsim. Sau sînt călcate în picioare de ceilalți... Și totuși, spectacolul e plăcut, e savant articulată, grandilocvent în raport cu ambițiile textului și grotesc uneori pînă dincolo de bunele intenții. Însă e sărac, e transparent. E vecin cu cirul dar nu are dresuri de lei și de tigri! Chiar dacă noi, în stal sau în loji, continuăm să ne dresăm leii și tigrii intimi ca să ne simțim mai buni, mai frumoși.

Montînd «Militarul fanfaron» de Plaut, Teatrul Bulandra și-a propus prea puțin, deși face acest lucru cu mare generozitate. Ne gîndim cum se cheltuiesc actorii. Mircea Diaconu are geniu. Prezența lui în scenă întoarce totul pe dos și declanșează jocul de artificii gîndit artizanal de regizor și de scenograf. Ovidiu Schumacher vine din zodia taurului, și te aștepti ca «militarul» său idiot și naiv să dea în muget în loc de cuvînt. Violeta Andrei împinge pînă în pragul «operei bufă» rolul ei de mimosă senzitivă cu obiceiuri mondene. Aurel Cioranu compune un personaj picat din Lună, buimac și catir, trăsînt și violent. Mihaela Dumbravă inundă scena cu o floare carnivoră, într-un rol cu stridente aluzii erotice. Fory Etterle e asemenea unui halterofil care nu are ce ridica. Adrian Georgescu face cîteva roluri de serviciu, desigur fără entuziasm.

Pînă la urmă ne-am întors în frigul din stradă convinși că dacă nu ne-a făcut fericiți acest spectacol, trebuie să fim totuși mulțumiți că am ris puțin cite puțin... Dar și că am uitat repede aproape totul. Ca și cum am fi luat un somnifer.

A. DOHOTARU ■

P.S. N-am vrea să fim greșit înțeleși. Sîntem pentru prezența tuturor clasiciilor pe scenele noastre. Dar oricît i-am respecta, o opțiune trebuie să funcționeze. Un text clasic inclus în repertoriul unui teatru trebuie să ne transmită un mesaj major și esențial privind destinul nostru în existență, iar montarea e datoare să ne facă limpede acest mesaj.

CRONICA TV

un temerar uitat

Neconsemnat de Dicționarul enciclopedic român în patru volume (1966), Constantin Dumbravă este un savant român pe care istoria științelor îl reține atît prin expediția științifică din anul 1926 în Groenlanda, cît și prin patriotismul, pasiunea și rigoarea cercetărilor sale. Emisiunea «O viață pentru o idee» îl face în sfîrșit cunoscut pe acest temerar explorator al Groenlandei, autor al unor documentate studii despre viața eschimoșilor. Glaciologul român răzbate prin opacitatea autorităților vremii și reușește să impună, la noi și în străinătate, expediția sa. Presa vremii consemnează evenimentul; personalități de renume, printre care și Emil Racoviță, sprijină îndrăzneța incursiune, sub pavilion românesc, în lumea iernilor veșnice. Filmul pe care îl va realiza cu multitudinea datelor științifice pe care le va culege rămin în bună măsură necunoscut de din pricina faptului că C. Dumbravă moare la numai treizeci și trei de ani. Este meritul emisiunii amintite, semnată de Eugen Patriche, că a reușit să ne ofere documente și fotografii, să dea imagini din filmul științific realizat de Dumbravă în Groenlanda (ar fi interesant să vedem întreaga peliculă), să ne dezvăluie tulburătoarea pasiune pentru cercetare și emoționantul patriotism al unui savant român pe nedrept uitat...

«FĂCĂTORII DE... MINUNI»

După excelenta anchetă realizată de Anca Arion printre prezicătorii abulici și bieții creduli săraci cu duhul, de țî se făcea milă, iată că apar din nou asemenea jalnice figuri, «făcători de minuni», care minjesc gardurile, țîșînile și clantele ușilor pentru a lega destinele oamenilor, scot gume din nas, alungă spaima din copii și neputincioși, scot pe dracul cu chip de broască din femei ipohondre, iau bani, inele, ceasuri, jupoane în dreapta și în stînga, pe toate și pe toți care apelează la asemenea practici (și bine le fac). Naivii — că de asta se numesc naivi — se lasă jupuți pentru cîteva cuvinte, crezînd în himere ce în Sfînta Vineri din poveste. În cadrul emisiunii «Viața satului», realizator Sorin Docea, am văzut într-o anchetă realizată în județele Vrancea și Brăila pe «Sfîntul Marinică» în carne și oase și haine de schimmic, cu cioc și favoriți, aliat de șase ani cu Zamfira, contopista «sfîntului», care-i așterne pe hirtie scrisori aberante despre camioane, excursii, prorooci și alte biblîci... duhovnicești la care se închină Zamfira și stoarcă bănuțului de la credul. De mirare, dar afacerea acestor șarlatani merge bine. Nouăzeci de mii de lei a încasat o individă cucernică, pe boscorodeli cu sfînta cruce, de la alde Gh. Pirlitu, om tînăr, întreg la mînt (așa părea), care se duce la ghicitoare să-i forțeze norocul. Oameni în toată firea stau și ascultă sporovăiala prezicătoarelor, ghicindu-le în ce apucă, pînă și în ceasul de pe masă. Dar toate astea la Făurei... Am cunoscut însă în plin centrul Bucureștiului o individă care pretindea că, de douăzeci de ani, are un șarpe în burță, pe care soacra ei i-l ar fi turnat pe git cînd dormea. Cu acest șarpe umbla pe la toate vrăjitoarele. Respectiva era mai... evoluată. Avea și radiografii cu șarpele! Pe baza năzdrăvăniilor pe care i le spuneau ghicitoare, și care umblau și prin mîntea ei, a divorțat de două ori, pe motive calomnioase, incredibile, despărțînd copiii de tată, vinînd alt noroc. Noroc ce n-a mai venit! În schimb, a rămas cu... șarpele. Mult timp, mulți bani și multă onoare pierd unii umblînd după făcătoare de minuni sau mai bine-zis escroace, care, pentru faptele lor de înșelare, ar trebui să stea în altă parte. Dar nici cei creduli, victimele, nu sînt mai prejos. Din ambele categorii fac parte indivizii ridicoli care în locul rațiunii pun minciuna, înșelătoria, absurditatea. Spune cu cine te aduni ca să-ți spun cine ești... COMAN ȘOVA ■

mușchetarii erei atomice

Discuția despre personajele filmelor noastre — pe care am început-o săptămîna trecută — este un lucru la modă, prezent în multe rînduri, publicate de către cineaștii înșiși dar fără prea mult ecou pe ecran. Într-adevăr, filmelor noastre le lipsesc uneori eroii. Creatorii preferă să se distanțeze de personajele lor, să le ferească de temperaturi înalte, în numele unei bătălii pentru «autentic» din care uneori rezultă pînă la urmă o galerie de siluete construite din observații parțiale, cu nuanțe de pitoresc, de farmec personal, puțin false și puțin adevărate. Se poartă microcosmosul, stările de spirit medii, dezechilibrul de moment, redreșarea la timp. Chiar și în cazul unor filme care-și plasează acțiunea în diferite epoci istorice, mai îndepărtate sau mai apropiate, cînd eroul se face purtătorul de cuvînt al unor idealuri sociale și politice validate și confirmate de istorie, ne ferim adesea de patos, confundăm forța emoțională a caracterului cu «idealizarea». Și atunci se obișnuiește așezarea personajelor pe același plan de participare de unde nu se poate detașa acel erou care conferă acoperire umană faptului petrecut în sensul obiectiv al istoriei. «Eroii» aceștia soluționează dar nu determină, acționează în sensul istoriei dar nu o făuresc, în timp ce «masele» asistă. Observația rămîne perfect valabilă și pentru filmul de actualitate. Mai recent, două «personaje principale», primărița din «Orașul văzut de sus» și directorul din «Zile fierbinți» tindeau spre acest statut de «eroi». Primărița, ca și directorul, luptă pentru impunerea unor adevăruri esențiale, dar nici cadrul sărac al conflictului, nici peisajul lor interior nu au forța emoțională și vibrația care le-ar ajuta să «fie» și să convingă. Eroina «Orașului» nu are deloc biografie, dincolo de viața pentru cetate, dragostea nu trece prin destinul ei decît ca nostalgie a tinereții, singurătatea directorului de șantier și crizele sale de inimă rămîn simple detalii fără efect, pe amîndoi îi caracterizează sacrificiul pentru o idee. Foarte bine. Tocmai aici ar fi putut exista miza unui film care să ne propună să medicăm asupra unui anume mod de a-ți înțelege rostul în viață, în mod definit, prin dăruire totală, ceea ce poate însemna o înăsprire a caracterului, o renunțare de sine, dar ceea ce cu siguranță înseamnă și bucurie și împlinire. Asemenea implicații de fond cuprinse în dezbaterile felului în care ne raportăm existența la exigențele rolului social ce-l avem de îndeplinit ar fi putut deveni substanța și rațiunea de a fi a eroilor, ceea ce nu s-a întîmplat. Pentru că autorii preferă să ferească personajele lor de asemenea complicații filozofice, lăsîndu-le să rămînă simple energii în acțiune, inflexibile și oarecum indescifrabile, venînd să postuleze reușita și fericirea ca un act de voință.

Sigur, nu cerem personajelor filmelor noastre să fie infailibile, nu dorim niște cavaleri fără prihană, niște mușchetari ai erei atomice. Nu e vorba despre o goană cu orice preț după eroul ideal, după modelul definitiv și categoric. Eroii sau «personaje», oamenii filmelor noastre trebuie să fie mai întîi de toate adevărați.

EUGEN PATRICHE ■

Imagine dintr-un spectacol pentru care nu se mai găsesc bilete: «Viața unei femei» de Aurel Baranga, la Teatrul Național din București.

marin sorescu: personajele mele nu sînt împiedicate în limbaj

— Un cititor neavizat, înregistrînd știrea că la Teatrul Bulandra a intrat în repetiții piesa ta «Răceala» poate fi împins de imaginația sa concretă, imediată, la marea revelație că e vorba în ea despre un guturai. Ceea ce, evident, nu e cazul.

— E adevărat că abia m-am ridicat din pat după o gripă cu complicații și e adevărat și că toată lumea de pe meridianul nostru vorbește despre gripă ca despre un flagel. Dar toate acestea nu au nimic comun cu piesa mea «Răceala», decît în măsura în care o port în mine ca pe o boală, ca pe o obsesie, de cîțiva ani. «Răceala» e o piesă istorică. Acțiunea ei se petrece în secolul 15, în Țara Românească. E un fragment din epopeea rezistenței în fața invaziei otomane care, după cucerirea Constantinopolului, forțează granițele ființei noastre.

— Îmi spuneai demult că lucrezi la o piesă al cărei erou e Vlad Tepeș.

— Da. Dar între timp Vlad Tepeș a fost redus la tăcere. El nu apare niciodată în scenă. El bîntuie, el există undeva printre noi, dar nu apucăm, nu avem timp să-l vedem. Toată lumea vorbește despre el dar nu apare nici o clipă în scenă.

— Există vreo aluzie în piesa ta la unele speculații fanteziste privind similitudinea cu personajul sinistru «Dracula»?

— Nici vorbă. Piesa mea nu are nimic fantastic. Se bazează pe o realitate istorică foarte concretă.

— În ce constă ineditul experienței pentru tine?

— Am încercat în «Răceala» o nouă formulă de teatru istoric și o nouă expresie în cadrul teatrului pe care l-am scris. Adică am renunțat la teatrul istoric tradițional care readuce pe scenă o lume arhaică, un limbaj întortocheat, retoric, grandilocvent, într-un decor fastuos. Am optat pentru un teatru istoric dinamic, care să supună trecutul unui tratament firesc de restaurare pentru a-l aduce pînă la nivelul de inteligență și de cultură al secolului nostru, Istoria e privită din zilele noastre. Personajele mele nu sînt împiedicate în limbaj și în recuzită. Am vrut să creez un teatru popular, folcloric, ca să păstrez tot ceea ce e etern în spiritualitatea noastră.

— Pe cînd premiera?

— Pe la sfîrșitul lui martie, începutul lui aprilie.

— Ți-ai ales echipa singur?

— Aproximativ. Unele intenții s-au mai schimbat pe parcurs. La început am dorit să regizez eu spectacolul. Apoi m-am răzgîndit. Am încredere în inteligența, în cultura și talentul regizorului Dan Micu. Echipa de interpreți e ideală: Ogășanu, Caramitru, Pittiș, Diaconu, Ileana Predescu, Valeria Marian. Decorurile le vor semna Florica Mălureanu, o mare scenografă, împreună cu un alt mare scenograf, Dan Jitianu.

A. DOHOTARU ■

Fotografii de EMANUEL TÂNJALĂ

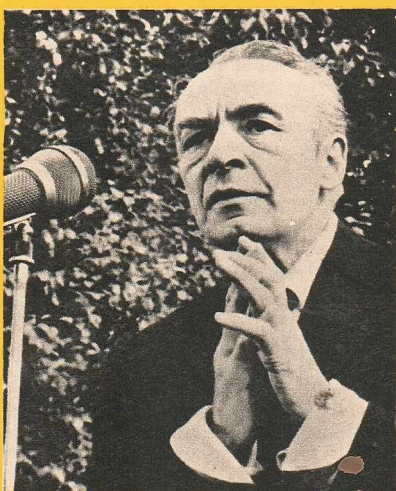

INSTANTANEE

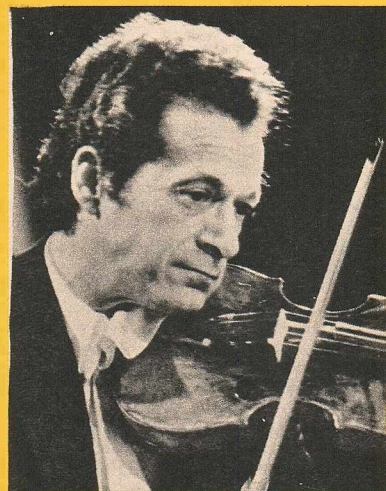
LIVIU CIULEI în timpul unei repetiții.

EMIL BOTTA recitînd «Întunecatul april».

ȘTEFAN RUHA interpretînd «Simfonia spaniolă» de Eduard Lallo.

ANA BLANDIANA, o poeză de mare sensibilitate.

Fotografii de Pavel Tânjălă și Vasile Blonden ■

o soartă de om în care se oglindea, încă neștiut, viitorul

- Iată, asta-i apartamentul.
- Vreți să spuneți că...
- Da, aici am locuit când eram elev și chiar în primul an de studenție.

Îl urmez pe Aurel Bojan prin coridoarele Clinicii de chirurgie infantilă, mă uit în jur și încerc să-mi imaginez cum era atunci. Cum era locul, cum erau oamenii, cum era acel copil, apoi acel tânăr, care nu văzuse încă nici un film, care nu cunoscuse din viață decât lupta pentru existență, decât munca îndrăgită pentru atingerea unui țel aproape de neatinș, de neatinș pentru acel copil, așa cel puțin părea la început. O soartă de om în care se oglindea chiar istoria acelei epoci și se oglindea, încă neștiut, viitorul.

S-a născut în satul Feleac, de lângă Cluj, în anul 1932, rămânând orfan de tată în ajunul războiului. A făcut și el niște compromisuri, în sensul că rezerva sărăciei (adică vacilor și altor treburi orfânești) partea din an ce începea cu încolțirea ierbii și se termina cu prima ninsoare. Restul, la școală. Cam puțin, totuși așa a făcut 7 clase primare, și numai o singură dată nu a luat premiul întâi.

După 7 clase nu mai urma nimic. Pentru el. Nici acasă nu mai putea rămâne. A venit la Cluj, cu soarta de orfan în traistă. Ce slujbă să se găsească pentru unul ca el? A găsit, «la 7 august 1950» intra în piine, la Secția sanitară a orașului, la dispensarul de pediatrie, ca om de serviciu. Așa cum i s-a fixat în memorie anul 7 august 1950, așa nu-l uită pe oficianul sanitar Vasile Danciu, azi medic și pe atunci elev în clasa a X-a, la seral, care l-a agrăit într-o zi așa: «Apăi, mă, băiete, de ce n-ai veni tu la școală?» Întrebarea l-a cam usturat, vezi bine, îi amintea de o dorință îngropată, credea el, pe veci. Nu știa — pur și simplu, nu știa — că există școli serale.

— La 1 februarie 1951 (altă dată bine întipărită!) s-a înființat Clinica de chirurgie și ortopedie infantilă, pe care eu, cu mâinile mele, am mutat-o aici, în clădirea asta. Mi-era bine, așa gândeam cel puțin, cu munca am fost de mic învățat, oamenii erau buni cu mine, aveam casă, masă și ceva leafă. Lux!

Casa era «apartamentul» pe care mi-l arată acum, cu duioasă ironie. O încăpere, ori cum să-i zic, de vreo 2 metri pătrați, sub scară, deci cu tavanul înclinat (2 metri înălțime la ușă, 1 metru sau nici atât în fund). Bineînțeles, nu se putea respira înăuntru decât cu ușa deschisă. În schimb se putea învăța medicină.

— De-ar fi să-mi încep încă o dată viața, indiferent de condiții, sigur tot chirurgie infantilă aș face. Aș putea argumenta certitudinea asta cu vorbe despre satisfacțiile unei profesii în care ai posibilitatea de a reda, prin puterile tale, sănătatea copiilor, de a alina disperarea unei mame,

de a asculta un glăscior sfios, «nene doctoru', mulțumesc». Nu sînt însă aît de subiectiv și știu prea bine că un om al muncii — în înțelesul riguros al cuvîntului — are satisfacții înălțătoare în orice domeniu ar lucra. Nici ce-i aceea vocație n-aș ști prea bine să explic. Știu doar atât, că locul meu este aici. Dacă acest lucru trebuie demonstrat, aș vrea să n-o fac cu vorbe, ci prin toate gesturile mele, toate gândurile, toate deprinderile mele chiar. De-ar veni ziua când aș simți nevoia să demonstrez cu vorbe, aceea ar fi ziua în care locul acesta nu ar mai fi al meu. Locul meu, la care am ajuns pe un drum aspru, tocmai de aceea n-am dreptul să nu îl merit.

Ca bursier, din anul II a părăsit «apartamentul» locuind la căminul studențesc. În 1959, înainte de absolvire, a devenit membru de partid, în modul cel mai firesc. Apoi a funcționat în 2 circumscripții sanitare sătești, pînă cînd a ocupat locul I la un concurs de secundariat, întorcîndu-se, ca medic, la clinica unde fusese om de serviciu. Aici lucrează de 13 ani (de 10, ca medic specialist) și aici vrea să lucreze, cu fruntea sus și cu inima împăcată, pînă la sfîrșit. Aici îl caută, și îl găsește, mame pe care cu ani în urmă, copile fiind, le-a vindecat.

Ce alt certificat mai bun își poate dori un chirurg pediatru, decât încrederea stăruitoare a unei mame ce-l ține minte de pe vremea cînd a fost și ea copil? Sau vizitele anuale ale Mihaelei. Cînd avea 12 ani, Mihaela, elevă la Liceul de coregrafie, a fost internată aici; la externare, fetița i-a spus chirurgului Aurel Bojan «vă dăruiesc toate florile astea și toată admirația mea pe toată viața»; de atunci vine în vizită la începutul fiecărui an școlar, cum sosește de-acasă, de la Bacău.

Sîntem întrerupți de o asistentă, anunțînd internarea unui copil de 5 ani, adus dintr-un sat din județul Cluj, cu diagnostic hernie strangulată în recidivă. A mai fost operat aici, demult, cînd era mic de tot. Să fie dus imediat în sala de operații. Chirurgul îmi anunță calm că mă părăsește pentru 20-30 de minute.

În așteptare, dau o raită prin saloane. Vorbesc cu Mihai Pop, recent operat, care peste cîteva zile va redeveni elev la liceul economic. Își amintește că înainte de operație doctorul Bojan i-a vorbit în așa fel că i-a trecut frica. A dormit pe masă, sub zăvelul liniștitor al chirurgului. Trezindu-se, a putut pleca pe propriile-i picioare, iar după 2 zile se zbenguia cu alți copii. La insistența mea de a-l defini pe chirurg cu un singur cuvînt îmi răspunde că nu se poate, că are nevoie de mai multe cuvinte: «un om extraordinar de bun, care în sufletul meu ocupă un loc egal cu al părinților». Precizează, bănuindu-mă că nu l-am înțeles, «ca mama și ca tata!» Apoi mă apropie de patul Feliciei Boldea, încă foarte slăbită, palidă și trasă la față.

Doctorul Bojan este cel mai bun om din lume! Deschide ochi mari și mirați că nu știu atîta lucru. Cînd a făcut peritonită și a trebuit să fie operată a doua oară îi era rău de tot și a plîns pe masa de operații, înainte de anestezie. L-a chemat pe doctor și el a venit îndată și a ajutat-o. Cum? Așa, că a venit, a vorbit cu ea, a liniștit-o, e ușor de înțeles. Știe că fusese gata să moară și că viața pe care o mai are de trăit de acum încolo o are de la doctorul Bojan.

Revin în camera de gardă. A trecut aproape o jumătate de oră. Aurel Bojan îmi spune liniștit, cu un ton potrivit pentru ceva de genul «am fost la Aprozar și am cumpărat niște mere destul de bune»;

— Nu era hernie. O tumoare canceroasă ce cuprinsese scrotul. Am eliminat-o. De-acum, dacă totul merge bine, băiatul a scăpat, poate trăi oricît.

Am o scurtă revoltă interioară. Cum, doctore Bojan, în loc să te agiți și să strigi «am salvat viața unui copil!» (doar e un copil dintr-un sat clujean, cum ai fost și dumneata odată, l-ai redat familiei și lumii, iar el nu-și va drămuia viața între pascutul vacilor și școală), mă întîmpini liniștit și-mi spui simplu am eliminat-o, va trăi. Firește, nu dau glas acestei revolte nelocului ei.

— Tovarășe doctor, am impresia că acordăți factorului psihologic o importanță la fel de mare ca și mînuirii bioturiului.

— Chiar mai mare. Copiii mai cu seamă au atîta nevoie de blîndețe, de înțelegere. Și părinții, dealtfel, poate chiar și mai mult. Îngrijorarea ajunge uneori la un asemenea grad că i-ar putea îmbolnăvi.

Sînt în stare să întreb ce același lucru și de 10 ori, iar doctorul Bojan e în stare să le răspundă, imperturbabil, tot de atîtea ori. În clinică se spune că exagerează, că prea mult timp își pierde cu ei. Timp se pierde, dacă timp pierdut este, din cauză că părinții se informează cum pot, prin telefon în primul rînd, n-au încotro, spitalele de copii fiind în permanentă carantină.

— Monitorizarea și toate noutățile din tehnica operativă sînt desigur foarte bune și necesare, dar să nu uităm că în medicină, în chirurgie îndeosebi, principalul rămîne relația dintre om-medic și om-pacient. Cu atît mai mult la noi, unde pacienții au vîrsta între cîteva zile și 18 ani.

Plecînd de la spital, pe strada Moșilor, meditez nu la chestiuni de medicină, cum ar fi de așteptat, ci... la o bizarerie a poștei municipale. Celor de acolo nu li se pare că în calitate sa de chirurg doctorul Bojan ar avea prioritate la instalarea telefonului. I s-a spus să aștepte, poate 2-3 ani!! De la spital nu poate fi chemat oricînd, cum ar fi normal; dacă vrea să se intereseze de-acasă de un pacient, e nevoie să facă un drum ori să apeleze la telefonul vecinului din bloc. Cum or fi oare criteriile de prioritate ale PTT-ului?

MIRCEA FODOREANU ■

ți-aduci aminte, angelica?

În viața unui individ, ca și în viața unei colectivități, cele mai intime resorturi sufletești, cele mai complexe probleme umane sînt puse în mișcare, citeodată, prin jocul unor cauze aparent banale. Astfel, nimic mai obișnuit astăzi pentru o întreprindere decât să-și reînnoiască utilajul, procesul de producție. De aceea, atunci cînd, nu demult, la întreprinderea de confecții și tricotaje «8 Martie» din Piatra Neamț au început să sosească noile mașini «Multiloc», mașinile de tricotat rectilinii de cel mai nou tip, primele «VKTM»-uri și alte utilaje ultramoderne, colectivul a salutat cu bucurie noua etapă care începea în existența întreprinderii. De la bătrîna fabricuță de ciorapi dinaintea de război la «8 Martie» de azi și de mîine este o cale lungă, de-a lungul căreia înnoirile sînt în firea lucrurilor.

În acel moment s-a ivit însă o situație mai complicată. Printre muncitoare se aflau vreo 300 cu peste 20 de ani vechime în întreprindere, femei mai în etate, unele — de ce să n-o spunem — oboseite, poate suferind și de maladii inerente vîrstei. La vechile mașini aceste angajate suplineau betesugurile cu îndemînarea profesională cîștigată timp de decenii, dar noile utilaje reclamau o bună condiție fizică și, în special, o excelentă acuitate vizuală (trezindu-se la lucrul în trei culori concomitent și nu într-una, ca pînă acum). Iată de ce, în perioada de acomodare, cîteva zeci de muncitoare n-au rezistat, nerealizînd nici măcar un sfert din normă. Unele mai aveau doar trei-patru ani pînă la pensie, femei care din fragedă tinerețe lucraseră în această fabrică și care deodată s-au trezit respinse, dacă ne putem astfel exprima, de «Multiloc» și «VKTM». Ce să-i faci, lucrurile nu s-au desfășurat ca la carte, bătrînelor le curgeau ochii, oboseau și, în loc să devină eroi pozitivi, frunțase în producție, modele vii pentru tînăra generație, pentru schimbul de mîine — așa cum s-ar fi convenit — se întrebau: «Doamne, ce va fi cu noi?»

Firește, nici pentru un singur moment nu exista pericolul ca să fie aruncate în stradă. Există, la noi, destule legi, mecanisme, organe care asigură redistribuirea forței de muncă și deplina ei folosință, imbinînd interesul perso-

nal cu acela al societății. Nimeni n-ar fi rămas pe drumuri și totuși femeile oftau, li se strîngea inima la gîndul că în preajma pensionării vor fi poate nevoite să părăsească întreprinderea.

Silvia Gabia abia împlinise 11 ani cînd a pășit pentru prima oară pe poarta fabricii. Era așa micuță încît patronul dăduse poruncă să fie ascunsă de cîte ori veneau delegații de la Casele de asigurări pentru a se convinge că în fabrică nu lucrează copii.

Ana Ghila lucrează și ea aci încă dinainte de naționalizare.

— Am cunoscut-o ca fată tînă, plină de viață — își amintește secretara comitetului de partid, Angelica Manole. Era în iarna cumplită a anului 1948, cînd, cum spunem noi, în părțile Neamțului, îngheață și ouăle de corb. Centrala termică hodorogită nu mai funcționa; țevile imbibate de murdărie trebuiau frecate și lustruite, pentru ca motoarele să poată porni din nou. De treaba asta ne-am apucat noi, muncitoarele, deși nu era treabă de femeie. Am trecut un lanț de-a curmezișul țevilor și am început să frecăm, să răzuim cu el. Cînd întepeneam de frig Ana Ghila și Elisabeta Notaru dădeau un chiot de răsuna pînă în Ceahlău și noi toate încingeam acolo, în curte, o sîrbă ca să ne dezmetim. Apoi ne apucam din nou de lucru. Și nu era numai lanțul. Mîinile ne erau pline de sînge. Desfăceam vechile ambalaje care zăceau vraise în curte, îndreptam cuiele și fiarele, ne zdreleam, scrișneam din dinți, ne opinteam, înțelegînd că de sporul mîinilor noastre însingurate depindea dacă fabrica va porni sau nu.

De toate și-a amintit Angelica Manole cînd s-a pus problema ca acele cîteva zeci de femei să fie transferate în altă muncă, eventual în alte întreprinderi. Își aducea aminte și de Ana Marin, azi o femeie oboșită, cu fața ca de pergament, și o vedea așa cum era atunci, cu trei decenii în urmă. Nu-i putea uita ochii strălucitori, care parcă te săgețau. Își aducea aminte cum trăgeau cu o pușcoaică de vînătoare în șobolanii care le mîncau mîlaiul pe cartelă și retrăia clipa de neuitat cînd au dansat de bucurie atunci cînd centrala termică a început să pufăie din nou.

Dar asta a fost cîndva, cîntecele celor care atunci n-au dat înapoi, au îndurat foamea și frigul; prezentul este însă prezent, «Multilocul» este «Multiloc», iar planul, plan — și el nu poate fi îndeplinit cu sentimentalism. «O unitate socialistă, tovarășă Manole, nu este o instituție filantropică, azil de bătrîni, casă de odihnă.» Cei care se adresau cu aceste cuvinte secretarei de partid aveau perfectă dreptate: îndeplinirea planului nu reprezintă o cerință abstractă, ci un imperativ major, un comandament social de maximă importanță, a cărui respectare asigură bunăstarea generală, progresul întregii societăți. De acest adevăr simplu își dădea perfect de bine seama și Angelica Manole, care nici o clipă nu se gîndise să pledeze pentru stagnarea tehnică în numele trecutului, oricît de înălțător ar fi fost.

Pentru cîteva muncitoare s-au găsit soluții. Astfel, Silvia Gabia a devenit, peste noapte, sortatoare de fire, muncă în care dă dovadă de același zel care a caracterizat-o totdeauna. Să nu credeți însă că și această soluție s-a realizat lin. Gabia a înlocuit în această funcție o tînără care a fost trimisă să se recalifice la una din noile mașini de confecționat — muncă mai potrivită, mai de viitor pentru un om tînăr ca ea. Operatoarea înlocuită a văzut însă altfel lucrurile și a început să bombardeze cu reclamații organele municipale, județene, pînă și Consiliul de Stat, plîngîndu-se de nedreptatea ce i s-ar fi făcut. Reclamațiile au declanșat controale și oamenii și-au pierdut timpul numai ca să constate că nimeni nu fusese năpăstuit, ci dimpotrivă.

Și în alte cazuri s-a procedat la fel. Fete tinere care lucrau ca lansatoare — adică furnizau operatorilor semifabricatele și materialele auxiliare, ată, nasturi, fermoare etc., deci prestau o muncă de calificare redusă — au fost îndrumate să devină mașiniste, cu perspective certe de calificare, și să lase locul «bătrînelor». Dar asemenea măsuri nu puteau rezolva grosul problemei. Și iată că din frămîntările secretarei de partid, din discuțiile și căutările colectivului de direcție a țîșnit soluția: s-a organizat un sector absolut nou de valorificare a deșeurilor. — Înainte — explică Angelica Manole — res-

turile de confecții provenite din sala de croit și pe care le consideram prea mici pentru a le mai prelucra, le vindeam cu kilogramul unei unități a Direcției de colectare și achiziții. Multe materiale se iroseau: gîndiți-vă, obțineam pe ele cum cinci lei la kilogram! După luarea măsurii de care vă vorbesc, cupoanele, pînă mai ieri neutilizate, ajung în noul atelier unde sînt prelucrate cu grijă. Din mîinile harnice ale acestor femei ies botoșei confortabili, mînuși cochete pentru copii, pernițe multicolore. Este o muncă de migală și de aceea normele sînt mai reduse, dar articolele sînt mult cerute pe piață și eficiența economică a atelierului este ridicată. Observați ce liniște domnește în această sală! Majoritatea sînt lucrătoare mai vîrstnice și vorbesc puțin, au grijile, necazurile, bucuriile lor, le țin pentru ele. Toate muncesc însă exemplar.

Și Angelica Manole m-a luat de mîină, am pornit prin fabrică, am vorbit cu ele, cu «bătrînele» — de ce să folosim cuvinte ocolite? — și astfel, fără voie, am deschis, cum spunea Panait Istrati, zăgazarile ruginite care închid drumul apelor trecutului.

— Ți-aduci aminte, Angelica, de vechea uscătorie? Pe mine, cea mai mică, mă ascundeau în boxă cînd venea domnul inspector. Lucram 12 ore și dormeam tot aci. E drept, tocmissem un pat în Vîntători, dar pe atunci autobuzele nu circulau, și s-o iei prin nămeți după 12 ore de muncă era greu, greu de tot! Și ți-aduci aminte cum am vîrșuit, în 1948, secția de șosete? Cum se chemau ciorapii pe care-i făceam atunci... ah, da... «dubălăi», niciodată n-am înțeles de ce. Ți-aduci aminte, Angelica?

Secretara de partid dă din cap: cum ar putea oare să uite de țesătura propriei sale vieți? Și dincolo de evocarea unor întîmplări minore, dincolo de vîrșuirea, din plăcere, a secției de șosete, dincolo de sîrba din curte în iarna aceea de pomîină, simți încleștarea unei epoci, retrăiești tinerețea părinților, care și-au văzut recompensat la bătrînețe, prin înțelegere și omenie, un trecut de luptă și de zbucium.

LIONEL NIȚESCU ■

COMUNĂ ÎN ACTE, ORĂȘEL ÎN FAPTE

Cu rădăcinile adinc înfipte în glia oltenescă, Bârca se înalță pe verticală tot mai falnică, scrutând viitorul cu nerăbdare și încredere.

La temelia tuturor împlinirilor vieții berchenilor stă și va sta munca. Munca susținută. Fapta.

Fotografii de ION PREDOSANU ■

Promiteam într-un număr trecut să revenim la Bârca, o comună de olteni perseverenți și ambițioși, puși pe fapte ci nu pe vorbe, muncitori și harnici. Ne respectăm acum promisiunea, scriind de la bun început că numele comunei este chiar cel așternut de noi pe hîrtie, cu toate că documente mai recente botează așezarea în Bîrca, schimbare pe care localnicii n-o înțeleg prea bine și de care, în orice caz, se dezic. Bîrca apare în hîrțile proaspete și tot așa stă scris la intrarea în comună, pe dreapta șoselei care vine de la Craiova, în umbra unui arătos arc de triumf de sub care tradiționala ospitalitate oltenească adresează vizitatorilor străvechea urare de bun venit. Bătrînă, datînd probabil încă de pe vremea lui Traian și Decebal, cînd un castru roman pare să fi fost amplasat prin părțile locului, așezarea are certe acoperiri documentare după anul 1650, cînd un hrisov eliberat de cancelaria lui Matei Basarab vorbește despre Bârca cea mare și despre cele «douăzeci de semne firești» pe care localitatea le avea drept hotare. Dacă e mai greu de folosit hrisovul respectiv pentru a stabili numele exact al comunei, iată spre întărirea spuselor noastre un fragment din Registrul Starei Civile pentru născuți, găsit la primărie și deschis, la întimplare, la ziua de 29 iunie a anului 1898:

«Act de nascere al fetei Elena de secs femeescu născută astă noapte la ora două spre dece în casa părinților sei din comuna Bârca, fîca legîtimă a Dumnealui Ion Dincă Mormoe de trei deci și opt de ani și a Dumneaei Maria de ani trei deci și opt, ambii de profesiune plugari domiciliati în comuna Bârca, după declarațiunea făcută de tatăl care ne-au înfățișat copila...»

Aceiași nume apare și în ampla monografie a satului, pe care a început-o demult un bătrîn învățător, la care au contribuit Sache Guran, Demetra Nica și Ion Gruia, și pe care a dus-o la bun sfîrșit, cu scrupulozitate și migală, învățătorul Minică Virtosu. Înfațișăm aici *Cuvîntul înainte* al monografiei, nu altă spre a lăuda o întreprindere demnă de toată stima, ci mai ales spre a nota sentimentele cu care berchenii de astăzi își privesc strămoșii:

«Am scris această monografie din dragoste pentru satul natal și ca un omagiu pentru zecile de generații de moșneni din care mă trag și eu... Am scris-o cu un sentiment de mîndrie și de admirație pentru acești moșneni care, în tot cursul istoriei, au stat dirji în stăpînirea moșiei străbune, nepermițînd nimănui să le uzurpe dreptul la proprietate.»

Aceasta este, în două vorbe, Bârca de ieri, devenită mai apoi centru de plasă, dotată cu judecătorie și toate cele, așezare care a adunat în jurul ei interesul și nevoia comunelor megieșe, situate cu toatele în apropierea unei ape cu nume sprînțar, Dăsnățuiul, și la numai cîțiva kilometri, în linie dreaptă, de cursul Dunării.

Cum se înfațișează, aceasta este întrebarea, Bârca de astăzi, despre spitalul căreia, ridicat cu mistria și cu sufletul, aminteam nu demult?

Ca o comună înfloritoare pe pieptul căreia strălucesc două medalii mîndre, obținute pentru rezultate economice remarcabile într-o întrecere aspră la care au luat parte toate localitățile țării, diferențiate după mărime, competiție în care berchenii, așezați pe temelie de muncă adevăr, cum îi place primarului Florea Bădeancă să spună, au biruit. Cele două medalii sînt Ordinul Muncii clasa I și Ordinul Muncii clasa a II-a, dobîndite în 1974 și, respectiv, 1973, răsplată a perseve-

renței și muncii fără răgaz a locuitorilor comunei, după Poiana Mare cea mai răsărită din județul Dolj, așezare care, odată premiată, nu s-a culcat pe-o ureche, ci și-a însușit distincțiile amintite ca pe un prilej de mai multă muncă și seriozitate. Grăvînd în jurul celor două cooperative agricole de producție ale comunei, «7 Noiembrie» și «Drumul lui Lenin», agricultura locală continuă să se impună prin rezultate deosebite, depășirile de plan fiind frecvente și grăitoare, berchenii izbutînd în 1975, ca să furnizăm ultimele cifre, 4000 kg grîu la hectar și 7500 kg porumb la hectar neirigat, producții care au permis localnicilor să ofere la fondul de stat, în întregul cincinal trecut, 10 000 tone de cereale peste plan. Din cele peste o sută de milioane de lei, cît insumează producția globală anuală a comunei, aproape jumătate provine din munca și neosteneala celor două C.A.P.-uri, restul însemnînd contribuția a două ferme I.A.S., a Stațiunii de Mașini și Tractoare și a unei Cooperative zonale, deservînd șase comune învecinate, Goicea, Bistreț și așa mai departe, unități care și-au făcut din depășirea planului și a angajamentelor un obicei despre care s-a dus, de mult, vestea în întreaga Oltenie și mai departe.

Zilele trecute, cînd am zăbovit la Bârca, într-o dimineață cu aer sticloș care tăia răsufllarea, ca briciul, am avut ocazia să stăm de vorbă cu oamenii comunei. Cu toții s-au arătat, surprinzător lucru, mulțumiți numai pe jumătate de ceea ce au făcut pînă acum, lăsîndu-ne să înțelegem că vremea care urmează, în care anotimpurile vor sosi la Bârca însoțite de o industrie tot mai trainică, va schimba radical destinul așezării, apropiînd-o și mai mult de condiția de oraș. Producția agricolă va crește considerabil prin introducerea irigației în sistemul de deal, operațiune aflată în curs de împlinire și care va spori cu peste patru mii numărul de hectare irigate. Se are în vedere construirea unui puternic complex avicol, s-au primit fonduri pentru o stație pilot de muls mecanic și pentru o modernă bucătărie furajeră, amenajări care vor conduce la mărirea producției de lapte pe vacă furajată, producție și în prezent remarcabilă, 2 520 de litri, depășînd cu mult ceea ce sînt în stare unitățile din împrejurimi, ele însele vestite la capitolul respectiv. Din împrejurimi este, recunoaștem, numai un mod de a scrie, căci așezările megieșe, Goicea și celelalte, nu posedă ferme I.A.S., ceea ce face ca eventuala comparație să meargă mai departe, tocmai la, să zicem, Poiana Mare.

La Bârca, unde timpul cel mai folosit în vorbire rămîne perfectul simplu, nu pentru că ar fi mai simplu, ci pentru că, îl cităm acum pe vicepreședintele Consiliului popular, Gheorghe Mitroi, e mai vîcnit și deci mai aproape de răspunsul care urmează, oamenii nu muncesc numai de dragul de a munci. Ca peste tot în țară, berchenii sînt convinși că rezultatele deosebite din producție se reintorc la ei, spre binele colectiv. Desigur, berchenii nu se înșală. Că este așa nu-i greu de constatat. E suficient să cutreieri această comună cu aspect de orașel, care are acum peste 20 000 metri patrați de trotuare, cum zic localnicii, și cartiere închegate, care se cheamă Brătășani, Portari, Mijlocel sau Tiglina, pentru a te convinge că berchenii sînt întemeiați pe dreptate în ceea ce fac și spun. Afli o comună aerisită, «fuse sufocată, dar am oxigenat-o», ne mărturisea Gheorghe Mitroi, cu ulițe bine rînduite și deci mai ușor de asfaltat pe de lături, centrul comunei fiind la șosea, te plimbi pe trotuar pînă obosești, întîlnești la tot pasul instituții proprii orașului, la care recurg, cu nevoie și respect, sătenii din Goicea și de mai departe. Un liceu,

cu internat, vechi lăcaș de cultură, care adună flăcăi din întreaga zonă. Un magazin aprovizionat cu de toate și mărginit de o grădină de vară despre care localnicii susțin, cu o comparație pe care trebuie să recunoaștem că n-am priceput-o pînă la capăt, dar la adevărul căreia subscriem, că e mai frumoasă decît cea din Alexandria! Clădirea Poștei, a farmaciei, de asemenea singura din această parte a locului, mai multe baze sportive și parcuri, între care unul are nu numai o vegetație abundentă, acum, în plină iarnă, răchită galbenă, dafinii japonezi sau plopi canadieni, bine protejați de frig, ci și un nume care merită trecut pe hîrtie. Se numește Parcul pensionarilor. Nu pot lipsi din această enumerare a realizărilor socialiste de la Bârca Spitalul, în care durerile oamenilor sînt tămăduite cu Boicil, ca în marile clinici ale țării, Tîrgul de vite, îngrijit și asfaltat recent, loc de reunire anuală și prilej de mîndrie pentru crescătorii de animale din regiune, școlile generale, între care cea de la Dragalina și-a deschis porțile în toamna trecută.

Cîtrele, oricît s-ar feri reporterii de ele, vorbesc grăitor despre noua devenire a așezării, 341 de aparate de radio în 1964, 1200 în 1975. 144 de televizoare în 1964, 800 în 1975, plus 800 de aragazuri, peste 400 mașini de spălat, 30 de autoturisme și o mulțime, greu de prins în statistici, de biciclete, cu care berchenii merg la lucru sau la pescuit, la ceas de destindere. Dotată cu blocuri cu încălzire centrală și cu mai mult de trei kilometri de canalizare, Bârca are vreo șapte mii de locuitori, șapte mii care muncesc cu seriozitate și trăiesc cu bunăstare, în condiții foarte aproape de cele de la oraș. Pentru munca perseverentă pledează cele două Ordine ale Muncii prinse la butoniera comunei, pentru bunăstare pledează realizările amintite mai sus și, într-o măsură de care trebuie să ținem seama, împlinirile viitoare. Învățați să decidă ei înșiși, primii, căile de urmat, berchenii iau hotărîrile în colectiv, bătrînii comunei avînd, după obiceiurile străvechi ale locului, întîietate la cuvînt. Chibzuînd asupra viitorului comunei lor care va deveni probabil curînd oraș, ca o confirmare oficială a unei stări de fapte vizibile cu ochiul liber, berchenii au hotărît, cu mic, cu mare, continuarea procesului de modernizare și infrumusețare a așezării. Făcînd economie de cuvînte, asta vrea să însemne extinderea încălzirii centrale și a canalizării, ridicarea unui vast complex de deservire a populației, terminarea a două creșe-grădinițe, aflate acum în stadiul de fundație, și multe altele.

La temelia acestor împliniri va sta, berchenii nu se sfiesc s-o spună chiar și unui străin, adică unuia care nu s-a născut și n-a crescut printre ei, munca. Munca susținută. Fapta.

La Bârca, așezare cu vechi și recunoscute tradiții culturale, în care activează în prezent un cîneclub și o formație de dansuri des și pe merit laureată la concursuri de interes republican, trăiește, respectat între bătrînii satului, Gheorghe Potbăniceanu. Trăiește și pictează, cunoscut fiind în pictura naivă sub numele de Ghiță Mitrăchiță. Întrebat cîndva de ce pictează mai mult scene de muncă decît peisaje, se zice că Ghiță Mitrăchiță ar fi răspuns cam așa: «d-apăi pictez ce-mi vād ochii...»

Poate că răspunsul acela să nu fie adevărat pînă la capăt. Dar el poate să reprezinte, credem, cea mai nimerită încheiere pentru acest reportaj care nu se vrea altceva decît un elogiu adus muncii unor oameni, olteni aprigi, care și-au croit din muncă un mod de a trăi și de a se face respectați.

OVIDIU IOANITOAIA ■

reevaluarea unei străvechi metode terapeutice: acupunctura

Operație pe cord cu anestezie prin ace. După nouă ani de astmă, un om este vindecat de crize prin acupunctură. Fumatul și tratamentul acupunctur.

Acupunctura și cura de slăbire
Interviu cu medicul neurolog Dumitru Constantin Mirghia.

— Tovarășe doctor, revenim în cabinetul dumneavoastră pentru a-i informa pe cititorii noștri despre ultimele noutăți din domeniul acupuncturii.

— Cred că în primul rând cititorii revistei ar trebui informați despre ceea ce s-a făcut nou în acest domeniu la noi în țară, noutăți considerate priorități pe plan mondial. Mă refer la electronografia doctorului Florin Dumitrescu și la rezultatele obținute în cazurile de obezitate. Despre electronografie s-a mai scris — Flacăra s-a bucurat de altfel de privilegiul de a anunța în premieră această importantă cucerire științifică — așa încât doresc să vă relatez despre realizările celorlalți colegi. De exemplu, în secția profesorului N.N. Gheorghiu și a dr. Ciucă Ștefania se face acupunctură în scop analgezic. Au fost realizate prima operație de apendicită cu anestezie prin acupunctură și prima intervenție chirurgicală pe uter cu aceeași anestezie. Acum se întreprind cercetări pentru realizarea nașterilor fără dureri, folosindu-se tot acupunctura. Doctorul Ionescu Tîrgoviște studiază cu bune rezultate practice efectul acupuncturii în cazurile de obezitate.

— Îmi permit totuși să observ că una este să slăbești și alta să naști fără durere.

— Aparent, da. Ca specialist însă vă pot spune că ambele direcții prezintă mare importanță. Dacă prin anestezia acupuncturii se elimină durerea fără ca organismul să suporte nocivitatea mai mică sau mai mare a drogurilor anestezice, studiile privind obezitatea vizează posibilitatea reglării prin acupunctură a diverselor funcții glandulare. Citeva întâpături într-un punct situat în zona urechii, și pacientul slăbește vizibil. Același rezultat se poate obține și pe calea medicației clasice însă cu efecte secundare destul de periculoase. Acest fapt nu trebuie să ne conducă la concluzia substituirii prin acupunctură a medicației clasice, la părăsirea ei. O cazuistică bogată mă îndreptățește să afirm acest lucru, pe care îl voi argumenta printr-un exemplu mai recent: un pacient nu a putut fi anesteziat prin acupunctură, dar după administrarea unei fiole de narcotic care, și ea singură nu ar fi dat nici un rezultat, anestezia prin acupunctură a decurs în condiții perfecte.

— Cred că acum este momentul să vă repet întrebarea: ce a mai realizat doctorul Dumitru Constantin Mirghia?

— În primul rând studiu, mult studiu. Acest lucru îl consider cea mai mare realizare din întreg bugetul meu de timp. Am ajuns să știu ce nu știu, și nu știu multe.

— Sîntem informați că, între altele, ați tratat un bolnav de astm bronșic infecto-alergic, care timp de 9 (nouă) ani a colindat spitalele rămînînd în continuare un depen-

dent al spray-urilor — singura soluție pentru ieșirea din criză. S.I. din Ploiești, în vîrstă de 49 de ani, mi-a povestit chinul de nedescris al crizelor repetate, mi-a vorbit despre nopțile de coșmar în care simțea că se sufocă, și, evident, despre vindecarea definitivă a bolii după tratamentul acupunctur aplicat de dumneavoastră. Credem că nu este singurul caz tratat.

— Să nu credeți că acupunctura este un panaceu universal. În cazul pacientului S.I. rezultatele au fost bune în primul rînd datorită receptivității sale la această terapie. A fost un caz fericit. Printre cazurile asemănătoare aș mai aminti ameliorarea pe care i-am obținut-o pacientului Z.M., de 75 ani, cu accident vascular cerebral, în urma căruia a rămas cu o pareză a membrului inferior stîng. După două serii a cite zece ședințe s-au obținut importante ameliorări, la doi ani de la debutul bolii.

— Dacă profesorul N.N. Gheorghiu și dr. Ciucă Ștefania au efectuat prima anestezie într-o operație de apendicită, dumneavoastră, sînt informat, ați realizat prima analgezie la noi în țară într-o operație de amigdale. În această direcție ce rezultate ați mai obținut?

— De curînd am reușit performanța unei anestezii totale, a unei hipnopuncturii. În această situație indicațiile electroencefalografului arată o stare normală însă pacientul în timpul anesteziei nu reacționează la stimulii exteriori, iar la trezire nu își amintește de nimic.

— La ce credeți că se poate folosi hipnopunctura?

— Mă gîndesc în primul rînd la folosirea ei, în operațiile pe cord, unde are o mare importanță starea psihică a bolnavului. Noua metodă s-ar putea folosi în orice operație în care pacientul prezintă o stare de stress.

— Cum ne putem lăsa de fumat grație acupuncturii.

— M-am străduit împreună cu alți colegi ai mei, printre care aș aminti pe doctorul Ionescu Tîrgoviște, să aplicăm această terapie milenară în lupta împotriva obezitității și fumatului. Referindu-mă la rezultate vă pot cita cazul pacientului K.V., în vîrstă de 49 ani, care după 4 (patru) ședințe de acupunctură a slăbit de la 120 la 110 kilograme. În lupta împotriva fumatului rezultatele nu s-au lăsat mult așteptate: pacientul C.N., din București, după 3 (trei), ședințe acupunctive nu a mai simțit nevoia să-și mai aprindă o țigară, și asta după zece de ani de practicare a fumatului.

— Ce planuri aveți pentru 1976?

— Să văd acupunctura la ea acasă. Adică, doresc să merg în R.P. Chineză și să văd cum reușesc medicii acupuncturii să substituie într-o măsură de 80 la sută tratamentele clasice. Cu ceea ce știu și cu ceea ce am să mai învăț acolo aș vrea să am posibilitatea să aplic acupunctura într-o măsură mai mare la noi în țară.

STAN ENE ■

o experiență inedită și utilă: centrul pentru protecția și igiena muncii chimia, ca știință a viitorului, are nevoie de oameni normali, sănătoși, ceva mai bine dotați ca meseriași și avînd cunoștințe multiple

Piinea însăși, cu sau fără cartofi, se află și ea încă de pe acum în sfera de influență a chimiei. Aparținem chimiei prin forța științei, cu prezentul și mai ales cu tot viitorul nostru. Chimia — acest atotputernic prieten al omului, în aceeași măsură în care prieten al omului este, de pildă, automobilul.

Cu deosebirea că de automobil te poți feri. Numeroase substanțe folosite și produse de chimie sînt nocive. Sîntem prin plăcerea noastră și prin firescul evoluției în minile acestei industrii care ne poate scăpa oricînd atît pe cei ce o producem, cît și pe cei ce o consumăm. Un rezervor cu oricare dintre

acizi, scăpat într-un fluviu, pe malul căruia există de obicei asemenea rezervoare, ne afectează viața deopotrivă. În chimie, între proporțiile efectului și cauze nu există nici o legătură logică. Și totuși la chimie nu putem renunța. Nu mai putem renunța. Soluția e una singură: s-o stăpînim. Să învățăm să o folosim, să-i prevenim efectele și pentru asta e necesar s-o cunoaștem. Așa cum cunoaștem legile de circulație. Instituția investită cu această datorie de onoare se găsește în București, pe strada Pop de Băsești, în fundul curții cu numărul 59, o clădire cu un etaj, obișnuită, neferită de vreme, cu o gheretă la intrare, pe frontispiciul căreia scrie, negru pe galben, Centrul pentru protecția și igiena muncii al Ministerului Industriei Chimice.

— Ca să evităm o prea complicată expunere de motive, vă rugăm, tovarășe director Dumitru Cămărzan, să ne ajutați să vă pricepem rosturile și menirea prin cîteva exemple de lucrări pe care le face instituția pe care o conduceți.

— De pildă, determinarea potențialului nociv la locurile de muncă (microclimat, noxe chimice, noxe fizice, noxe biologice) prin elaborarea de toxiprofioleme complexe și stabilirea soluțiilor pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de mediu industrial.

— Se afirmă uneori că nu de soluții ducem lipsă, ci de interes și de bani...

— Acele soluții sînt aparente. Mai exact spus, unele dintre aceste soluții sînt radicale, de aceea și costă și sînt nefolosibile. Într-o întreprindere, din pricina unei neetanșezări corespunzătoare a planșeului oxizii de plumb pătrundeau într-o altă sală, unde desigur au apărut semnele îmbolnăvirilor din cauza acestor substanțe. Una dintre soluțiile propuse era, de exemplu, reprojecțarea halei, construirea unei noi și schimbarea instalațiilor. Atacînd acest caz, unitatea noastră, a cărei caracteristică de lucru o constituie studiul total, complex și multiform cu specialiști din toate domeniile de activitate, biologi, medici, fizicieni, chimiști, toxicologi, psihologi, ingineri ș.a., întreprinderea noastră, spuneam, a reușit să depisteze deficiența reală, planșeul, și am propus prin urmare întărirea lui, în locul celeilalte soluții, care prevedea schimbarea instalațiilor.

— Complexă deci este munca dumneavoastră, soluțiile sînt simple...

— Cu cît o muncă este mai complexă, totală, cum este a noastră, cu atît soluțiile sînt mai simple, mai la îndemînă. Uneori prevenirea unei boli profesionale care alarmează prin proporțiile și gravitatea ei, poate fi făcută prin simpla spălare înainte de masă cu un săpun care se găsește de vînzare în magazine. Ca să ajungem la această concluzie însă, munca noastră presupune studii coroborate ale multor specialiști, uneori o lungă perioadă de timp.

— Putem conchide că o altă menire a centrului dumneavoastră este educația pentru muncă?

— Desigur. Cei ce lucrează în chimie, ca și cei ce folosesc rezultatele ei, e bine să știe ce îi așteaptă. Educația pentru chimie trebuie făcută din școală, trebuie însușită și exersată așa cum sînt însușite și exersate regulile de circulație. Vrem să-i atragem pe toți lucrătorii din chimie de partea noastră, să ne sprijine și să înțeleagă că munca în industria chimică nu este nici mai grea și nici mai periculoasă decît oriunde în altă parte, ci mai deosebită, fapt pentru care depinde într-o mare măsură numai de ei ca să prevină catastrofa. Muncitorii din industria chimică sînt la rîndul lor de un fel deosebit, solidaritatea lor se cheamă igienă conștientă și colectivă.

— Cînd ați spus că vreți să-i atrageți pe toți lucrătorii... ați inclus aici și conducerea întreprinderilor chimice?

— Nu de puține ori concepțiile eronate despre chimie porneau de la conducerea acestor întreprinderi care priveau noxele și urmările lor ca pe o fatalitate. Și — nu-i așa? — împotriva fatalității nu se luptă. De vină erau poate și soluțiile pripite, cu investiții fabuloase, care se preconizau. Necunoașterea tehnică și științifică era compensată de elanurile eroice... Chimia, ca știință a viitorului, n-are nevoie de eroi, ci de oameni normali sănătoși, ceva mai bine dotați ca meseriași și avînd cunoștințe multiple. Dovadă că aceste concepții au dispărut, deși nu chiar în întregime, este planul

nostru de lucrări care numai în ultimii cinci ani a crescut de aproape patru ori, ca să nu vorbim de depășirile anuale care dublează planul.

— Aveți un exemplu la îndemînă?

— Brăila. Combinatul de celuloză și hîrtie. Angoasa unui oraș întreg. Mergeți azi acolo, nu chiar pînă la combinat, întrebați oricare om de pe stradă. Prin măsurile care s-au luat, deloc costisitoare, combinatul este un loc de muncă rîvnit, curat, stimulator și de perspectivă.

— Centrul dumneavoastră este o instituție minune...

— Este o instituție necesară. Profilul de activitate al centrului implică o structură polimorfă și elastică, singura care poate valorifica rezultatele obținute prin studiile complexe efectuate în soluții pentru remediarea deficiențelor și în teme de proiectare pentru optimizarea instalațiilor ce asigură condiții de mediu și condiții de muncă satisfăcătoare. Pe măsura dotației tehnico-materiale, a încadrării cu specialiști, CPIM și-a diversificat activitatea, reușind să efectueze numeroase lucrări noi cum sînt: formarea de colective de specialiști pentru depistarea și eliminarea deficiențelor care pot produce accidente de muncă (determinări de acumulări de potențial electrostatic și măsuri pentru eliminarea lor, testarea psihoergonomică a personalului folosit în transporturile uzinale; rezolvarea problemelor noilor substanțe antiincendiare etc.) și îmbolnăvirii profesionale (substanțe potențial cancerigene, combaterea zgomotului și a trepidațiilor etc.), stabilirea condițiilor de fiziologia muncii și a aparatelor psihosociologice la locurile de muncă din industria chimică pentru încadrarea cu precădere a femeilor, elaborarea de mijloace și materiale culturale-educative de masă pentru îmbunătățirea conținutului și a eficienței activității de instruire, de protecția și igiena muncii. Lucrăm fără rebuturi fiindcă sîntem comandați de necesitate. Creștem din noi înșine, rentabil, și pe măsura dezvoltării industriei chimice, urmînd-o dar și anticipînd-o, sîntem stimulați de creșterea industriei chimice și la rîndul nostru eliberăm calea mersului ei înainte. Cred că nu întîmplător, deși noi nu avem profil de cercetare, multe din lucrările executate la noi au fost omologate ca invenții sau inovații de către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci.

— De pildă?

— Cel mai cunoscut exemplu, publicat și de revista dumneavoastră, este cazul lui Florin Dumitrescu, ale cărui lucrări: reactometrul, multimetrul fiziologic și electronografia, după părerea mea, echivalează cu inventarea penicilinei, deocamdată, adică cu o revoluție în medicină.

— Spuneți ceva de clorura de vinil...

— Acțiunea nocivă a clorurii de vinil, neștiută pînă acum un an, cînd era larg folosită pînă și în cosmetică, este unul din contractele noastre prezente și concluziile noastre sînt înaintea cercetărilor similare ale instituțiilor specializate din străinătate.

— Și totuși nu aveți sarcini de cercetare?

— Nu. V-am spus: sîntem comandați de nevoie. Prin contract sîntem obligați să găsim soluții și aceste soluții există prin însuși imperativul gravității, dacă ele se numesc invenții cu atît mai bine. Noi nu ne propunem să găsim piatra filozofală și acest lucru ne ajută...

— Concret.

— În afara invențiilor amintite, mai menționez că planul nostru de beneficii a fost realizat și dublat datorită unor contracte care au rezolvat probleme ca: studii ergonomice privind influența condițiilor de muncă asupra activității de producție; elaborarea de monografii profesionale-psihograme pentru diverse meserii specifice industriei chimice; stabilirea modificărilor psihofiziologice apărute la muncitorii expuși la diverse noxe în scopul diminuării riscului profesional; studiul cauzelor psihologice ale accidentelor de muncă în scopul prevenirii acestora; studiul procesului integrării industriale a femeilor, tinerilor absolvenți și a muncitorilor proveniți din mediul rural, în scopul unei mai bune adaptări; elaborarea de studii complexe privind aria de dispersie a poluanților în perimetrul intra și periurban care stabilizează potențialul surselor de poluare și a măsurilor de combatere; studii pentru acțiunile de alarmă chimică și combaterea efectelor avariilor etc. Și insist asupra unui amănunt la care noi ținem foarte mult.

la o aniversare

școala centrală de fete

școală de mai bine de un secol
a emancipării femeii române

Cam prin marginea centrului Bucureștiului de azi, cam prin locurile unde ieșea să se desfete cu aer curat și frumos mirositor, a flori și arbori, cetățeanul de odinioară al urbei, prin părțile ce se chemau deci, precum le era starea, Podul Țigului de afară, s-a fost întemeiat la noi, la 1 noiembrie 1852 și cu 125 de ani buni în urmă, primul și

vestitul Pensionat domnesc de de-moasele.

Sub diferite nume, mai mult sau mai puțin potrivite rostului și istoriei acestei minunate școli de emancipare a femeii române, mutindu-și stipendistele, directrițele și tot meremetul prin felurite case mari ori palate scăpătate, primind la 1890, din grija Eforiei, din

mîna, și inteligența nobilă a lui Ion Mincu, cea mai vrednică operă de arhitectură în care și-a împlinit vreodată ființa un liceu de-al nostru, iată, vechiul Pensionat, deschis sub bunăvoința luminată a domniei-sale Polcovniceasa Ana, cea dintîi femeie directoare de școală în România, răzbește să se cheme liceu, ca să dea astfel fetelor sale drepturi la învățătură egale cu ale bărbaților. Două dintre dascălile ce au condus, cu vădită mîndrie, școala și au străduit la propășirea ei, i-au scris în amănunțime istoricul. Prima a fost Chrisanta M. Romniceanu la 1906. Cea de-a doua, Elena Rădulescu Pogoneanu în 1934. «Poate constitui vechimea — întrebă aceasta din urmă — un titlu de glorie sau de venerație?» Și răspunde: «De bună seamă că da, cînd este vorba de un așezămînt de cultură. O grijă așa de timpurie pentru cultivarea sistematică a femeilor din România onorează pe cei care au conceput-o și au înfăptuit-o. Și, precum se mîndrește un popor cu o catedrală ce transmite oamenilor de astăzi solia de evlavie și de vrednicie a oamenilor de demult, precum se onorează cu o revistă care durează, tot așa se poate mîndri de a poseda o școală a cărei ființă arată noblețea preocupărilor predecesorilor noștri și a cărei viabilitate denotă, cu toate greutățile ce i s-au ivit în cale, per-

severență și putere de adaptare.»

Astfel stînd lucrurile, ne putem întreba la rîndurile: poate fi istoria unei instituții un fapt pasionant, ca viața mare a unui mare om? Răspunsul este și aici da, fiindcă aniversarea celor 125 de ani de la întemeierea primei școli pentru fete cinstește, înainte de toate, cerbicia pe care au dovedit-o, în slujba unei idei înaintate, oameni din toate vremile și de toată condiția. Cronicul Pensionatului domnesc este astfel cronicul întîmplărilor unor cetățeni de bine care au simțit luînd ființă și au sprijinit neîncetat o unică idee.

Ideea se ivise, de fapt, mult mai devreme și anume în anii 1832, cînd Barbu Dimitrie Știrbei, pe atunci numai mare vornic, redactează un «program de studii pentru un pensionat de fete». Întemeierea de școli pentru fete era un gînd comun întregii familii a vornicului, fiindcă doamna sa, Elisabeta, deschide la 1843 o școală primară. Pentru înființarea școlii, o seamă de ani mai tîrziu, semnează și Vodă Bibescu o lege, fără efect însă, din pricina tulburărilor politice de la 1848 și din pricina lipsei banilor. Ajuns domnitor, Știrbei își urmărește planul din tinerețe. Adevărul este că visteria statului nu se încumeta să susțină cu galbeni construcția unei școli. Ce face atunci Barbu Știrbei Voievod?

de riduri brăzdată

Deși brăzdată de riduri și de experiențe, duduca se socoate o ființă angelică, abulică, imaterială, care zburdă suav când în pajiștea adulterului, când în poiana iubirii eterne. Existența ei diurnă, inclusiv exercițiile de gimnastică, este o nesfirșită stare de extaz, ea nu merge, nu tropăie, ci doar zboară sus, cât mai sus, cât mai departe de problemele de interes practic, cât mai departe de grija copiilor și igiena apartamentului. Cu o nobilă îndrăgire, tristă, demnă și năclăită, refuză să-și coboare privirea spre viața de fiecare zi. Ea e chemată de stele, de lumina florilor, de miremele seducătoare ale vînturilor de miazăzi, nu mai are dreptul moral să spele și să gătească.

Problemele de interes practic constituie o veșnică insultă, care invinețește obrazul ei atât de alb și atât de bine intenționat. O nobilă și delicată indignare îi bintuie sufletul. Cum o să aibă ea, cea capabilă să plîngă în fața unui apus de soare, grija lenjeriei? E oare drept ca ea, care îl înțelege pe Kant, să deretice prin casă? Nu. Nu este drept. Ea n-are decât o singură menire. Ea trebuie să viseze, să gîndească la gunguritul păsărilor, să culeagă flori... Sublimul vrea, și altceva nimic!

Năclăita și visătoare, șleampăta și interiorizată, are grijă ca realitatea să n-ajungă pînă la ea. Și dacă realitatea, scîncetele copiilor, țipetele soțului ajung pînă la ea, ea, în legitimă apărare, se trezește meditînd sau admirînd frumusețile naturii.

Nici o visătoare nu poate să-și ducă singură existența. Ființele poetice de acest fel au nevoie de numeroase slugi, altfel nu au timp să admire primele semne ale primăverii, luciul argintiu al romanticilor întinderi de lacuri... O armată întreagă de ființe omenesti, surori, cumnați, soți, copii își iau riscul obligațiilor practice și o ajută pe trîndava visătoare să-și ducă povara gingășiei ei pînă la capăt. Și toată zbaterea din jurul ei ea o privește cu ironie, nu înțelege de ce ceilalți deretice prin casă și nu culeg flori alături de ea.

... Și numai din spaima de a se mișca, duduia își înalță privirea spre bolta instelată a cerului.

TEODOR MAZILU ■

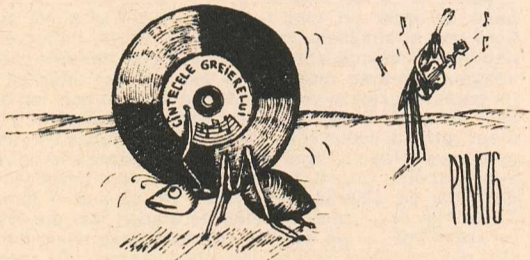
entomologii lingvistice

I. I.

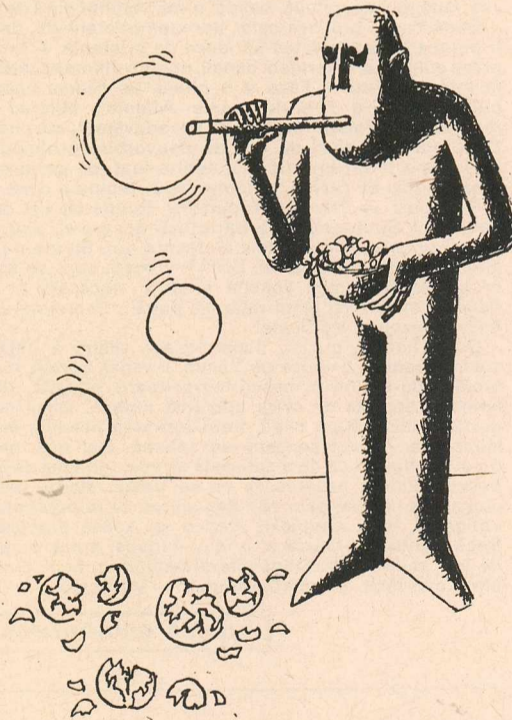
ladeș	— specific iadului
Ideal	— scop suprem, năzuință absolută; după unii, de exemplu, crema anticrid «Ideal»
lerbar	— grădina botanică pliantă
lesle	— taçim forestier
Iluminism	— filozofia electricității
Impacientat	— bolnav nerăbdător
Impresie	— biroul impresarului
Imunitate	— comunitate de persoane care nu pot îmbolnăvi
Inapt	— apt pentru nimic
Incipient	— recipient început
Indigest	— gest care nu poate fi înghițit
Indispoziție	— dispoziție dată într-un moment de nervozitate
Inelar	— deget rotund
Infatare	— tatuarea infantului
Insectar	— expoziție de ace cu gămălie
Insistent	— asistent cicălicitor
Interdicție	— interzicerea dicției
Împăroșat	— împărat păsros
Înălțător	— dispozitiv de ochire care ne dă un sentiment superior
Încarnare	— transformare în carne
Încăciune	— plecăciune în fața unui înecat

CORNEL UDREA ■

MIHAI PÎNZARU-PIM

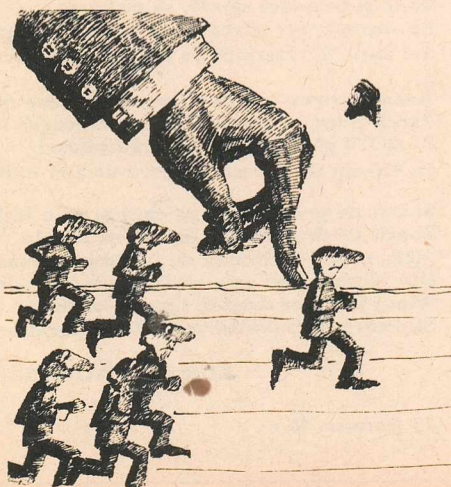

ANTON DRAGOȘ

Debut la Racul

MIRCEA CHIRA

lecția de citire

(pentru uzul autorilor de abecedare)

Fetița Clara este în clasa I. Ea are un abecedar. Tovarășa învățătoare o pune să citească:

«POVESTE»

«Sonia este acasă.

— Mămico, cum este povestea cu lepurică?»

— Ascultă! lepurică a pornit la vecinul său Rilă-lepurilă. Pe cărare era vulpea. Noroc cu ursul care tocmai venea!

Ce cuminte este acum lepurică!

După ce a citit povestea, fetița Clara se așază în bancă și înțelege că nu înțelege nimic: de ce are lepurică noroc când vin urșii? Ce făcea vulpea pe cărare? De ce s-a făcut lepurică așa cuminte după ce a avut noroc? (Mai înainte nu fusese cuminte!) Și — în sfîrșit — a ajuns pînă la urmă lepurică la vecinul său Rilă-lepurilă sau s-a mulțumit să rămînă «cuminte»? Cuidate povești spune mămica din abecedar!

Venind acasă fetița Clara deschide abecedarul la altă pagină. Este pagina 39. Din nou ea citește:

Ni-cu	Ri-ca
Mi-ca	ca-re
Ri-ca	ca-rie

— Rica are carie?
— Nu! Păpușa are carie!

«Nu mai înțeleg chiar nimic», își zice Clara și se duce la tătucu:

— Tătucule, de ce au păpușile carii?

— Unde ai auzit tu prostia asta?

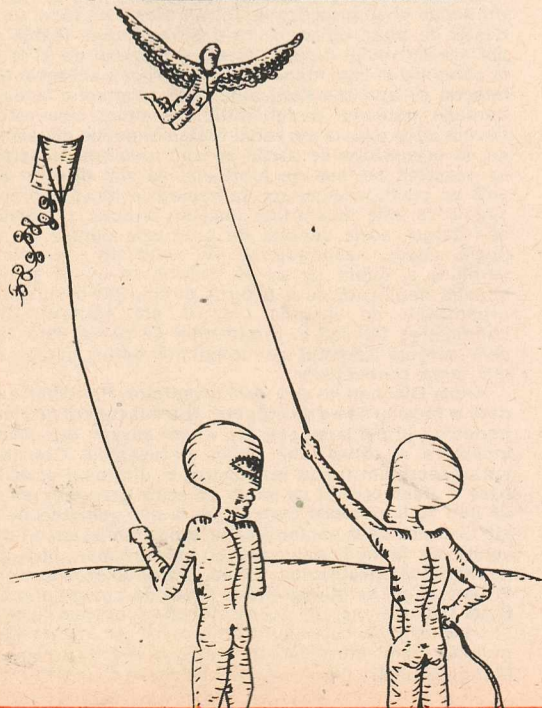
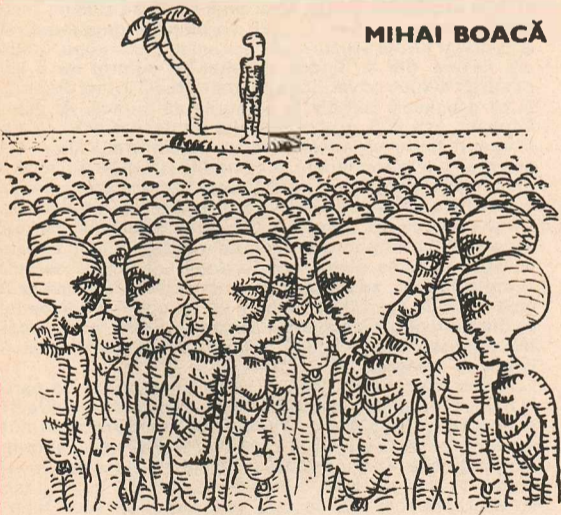
— Bine, tătucule, dar așa scrie în abecedar!

Tătucul zîmbește, își pune ochelarii și începe să citească abecedarul «elaborat în conformitate cu programa școlară a Ministerului Educației și Învățămîntului aprobată cu nr. 52449/1969 și revizuit în anul 1975.» Pe măsură ce citește îl apucă groaza: «Ni-cu, Ri-ca... Rica are carie? Nu! Păpușa are carie!»

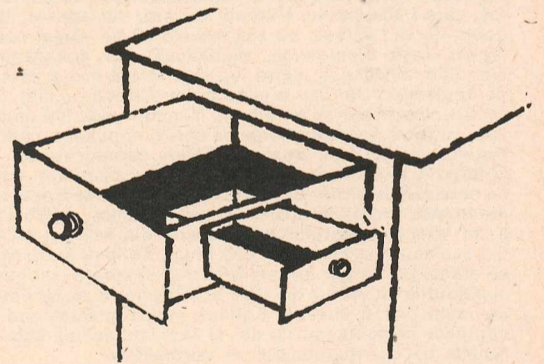
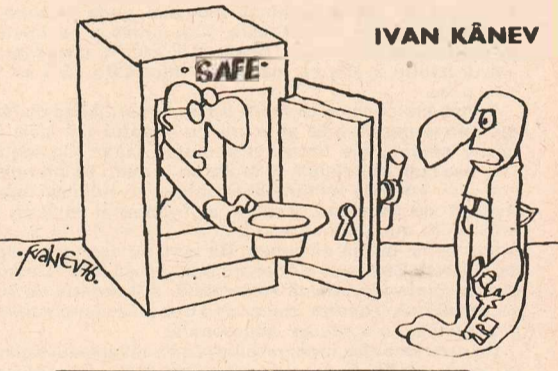
Ni-cu, Ri-ca... Rica are carie? Nu! Păpușa are Etc.

AL. MONCIU-SUDINSKI ■

MIHAI BOACĂ

IVAN KĂNEV

RAUL ȚIGANU

I. VLASCEANU

